

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 26 - 27 października 2013 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych realizowanych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym na Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Łucja Tomaszewicz – członek PKA

członkowie:

- dr hab. Wojciech Downar - członek PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA
- Dawid Podyma – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja w Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu na kierunku *ekonomia* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy, została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawy prawne oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1.1).

Uczelnia rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia w ramach specjalności *bankowość, podatki, rachunkowość i finanse przedsiębiorstw* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-1-0145-126/RO/98 z dnia 4 lipca 1998 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu.

Uprawnienia do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów na poziomie studiów pierwszego stopnia Wydział Zamiejscowy w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu otrzymał decyzją Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w dniu 21 września 2006 r. (nr DSW-3-4003-108/06). Uchwałą Konwentu nr 8/2007 z dnia 26 stycznia 2007 r. w sprawie zmiany nadania nazwy wydziałowi zamiejscowemu, dokonano zmiany

nazwy Wydziału w jego aktualnym brzmieniu, tj. Wydział Ekonomiczny w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu.

Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą nr 92/2009 Konwentu z dnia 10 grudnia 2009 r. w sprawie uchwalenia „Zasad wdrażania strategii Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu na lata 2009 – 2012” uaktualniona na mocy Uchwały nr 1/2011 w dniu 14 stycznia 2011 r. oraz Uchwały nr 102/2013 Konwentu z dnia 25 października 2013 r. w sprawie uchwalenia strategii Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Strategia ta została uchwalona do roku 2016. W dokumencie tym uchwalona została również misja Uczelni.

Natomiast na Wydziale nie została opracowana strategia Wydziału, bowiem jego cele strategiczne ujęte zostały w dokumencie Uczelni..

Uchwały Konwentu w sprawie strategii zostały podjęte już po decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie utworzenia kierunku *ekonomia*.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Konwentu wraz z listami obecności w powyższej sprawie. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu tych dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku studiów odzwierciedla biznesowy charakter Uczelni. Wybór praktycznego profilu kształcenia wychodzi naprzeciw kompleksowym dostosowaniom oferty kształcenia do aktualnych realiów rynku pracy. Dostosowania te stanowią istotę misji Uczelni a także jej celów strategicznych. Podczas wizytacji przedstawiono Zespołowi Oceniającemu zarówno strategię na lata 2009-2012, jak i nowe perspektywy strategiczne wraz z misją i wizją rozwoju Uczelni do roku 2016, w których wykorzystane zostały doświadczenia zdobyte w poprzedniej perspektywie strategicznej. Obie strategie rozwoju jednoznacznie uzasadniają koncentrację i rozwój WSB we Wrocławiu w zakresie kształcenia ekonomicznego oraz okołoeconomicznego.

Jak wskazuje Uczelnia (s. 3 RS) „Celem nadrzędnym strategii jest utrzymanie pozycji lidera w kształceniu biznesowym i okołobiznesowym na rynku, na którym działa uczelnia poprzez rozwój oferty w obszarze okołobiznesowym na pograniczu nauk społeczno-humanistycznych i technicznych oraz zdobycie uprawnień do nadawania stopnia doktora”.

Strategia Wydziału Ekonomicznego w Opolu jest integralną częścią strategii WSB we Wrocławiu. Jej misja *Partnerzy w rozwoju kariery zawodowej* oraz wizja *Regionalny lider w kształceniu studentów łączących naukę i pracę*, nakreślają kierunki, na których koncentrują się działania i rozwój Uczelni. Uczelnia specjalizuje się w kształceniu studentów łączących naukę z pracą oraz studentów zainteresowanych wejściem na rynek pracy w trakcie trwania studiów.

Zakresy Strategii WSB we Wrocławiu do roku 2016 są następujące:

- Rozwój profilu kształcenia i unowocześnienie produktu dydaktycznego,
 - Nowe obszary działalności,
 - Kadra dydaktyczna,
 - Efektywne procesy wewnętrzne,
 - Zarządzanie relacjami z klientem przy wykorzystaniu Technologii Informatycznych
- Projekt Strategiczny - Instytut Współpracy z Biznesem.

Jest to więc strategia rozwoju, skoncentrowana na osiągnięciu zdolności szybkiego dopasowywania się do potrzeb rynku a także na zapewnieniu harmonijnego i efektywnego rozwoju wewnętrznego.

Kształt i rozwój oferty edukacyjnej odpowiada potrzebom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań społeczno gospodarczych regionu określonych w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020, czy też w zapisach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Opolskiego do 2020r.

Koncepcja kształcenia na kierunku *Ekonomia* wpisuje się bezpośrednio w pierwszy wymieniony wyżej cel strategiczny, który oznacza ilościowy i jakościowy rozwój ofert kształcenia poprzez ich dywersyfikację.

Dobre relacje i współpraca Wydziału Ekonomicznego w Opolu ze środowiskiem pracodawców a także biznesowy profil Uczelni i wieloletnie doświadczenie w kształceniu kadry menedżerskiej dają możliwość elastycznego kształtowania oferty kształcenia i opracowywania programów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz przyczyniają się do realizacji staży i praktyk zawodowych, odpowiadających praktycznemu profilowi kształcenia na kierunku *Ekonomia*.

Na liście specjalności oferowanych na tym kierunku w roku akademickim 2013/14 znalazły się:

1. *Ekonomia* menedżerska,
2. *Ekonomia* ochrony środowiska,
3. *Ekonomia* społeczna.

Koncepcja tych specjalności powstała z myślą o wyposażeniu absolwenta w takie kompetencje i kwalifikacje, których nie oferują inne kierunki studiów, a jednocześnie takie, które znajdują odpowiedź w aktualnych i perspektywicznych potrzebach rynku pracy.

Uchwałą nr 78/2012 z dnia 26 lipca 2012 r. Konwent zatwierdził efekty kształcenia na kierunkach studiów realizowanych przez Wyższą Szkołę Bankową we Wrocławiu, w tym dla ocenianego kierunku i poziomu studiów.

Uchwałą nr 6/2012 Rada Wydziału Ekonomicznego w Opolu z dnia 25 sierpnia 2012 r. zatwierdziła plany i programy studiów pierwszego stopnia, w tym dla ocenianego kierunku studiów, zaktualizowane Uchwałą Rady Wydziału w dniu 6 maja 2013.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Konwentu i Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach.

1.2).

Koncepcje kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym WSB we Wrocławiu tworzone są przy udziale: założyciela, organów statutowych Uczelni i Wydziału, kadry naukowo-dydaktycznej, pracodawców oraz studentów.

Współpraca z wewnętrznymi i zewnętrznymi interesariuszami nad kształtowaniem koncepcji kształcenia na kierunku *Ekonomia* kontynuowana jest od początku istnienia kierunku, a jednocześnie od początku funkcjonowania Wydziału.

Uczelnia traktuje współpracę z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi jako jedno z kluczowych działań strategicznych. W ramach struktury organizacyjnej Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu wyodrębniony został Instytut Współpracy z Biznesem, którego celem jest stałe budowanie relacji biznesowych i wdrażanie innowacji w proces kształcenia pożądanym przez rynek pracy. Wydział Ekonomiczny w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, rozwinął ponadto szeroką współpracę ze swoim najbliższym otoczeniem

biznesowym w ramach Programu Partnerstwa Biznesowego (por. dalej). Współpraca ta obejmuje doradztwo, ekspertyzy, działania marketingowo-promocyjne a także działania naukowo-dydaktyczne, w tym przede wszystkim w zakresie tworzenia koncepcji kształcenia, realizacji procesu dydaktycznego i oceny efektów jego realizacji. W ramach współpracy ze środowiskiem pracodawców został powołany Komitet Doradczy przy Dziekanie Wydziału Ekonomicznego w Opolu, którego celem jest wypracowanie wspólnej koncepcji kształcenia i jak najlepsze dostosowanie studiów i praktyk do realnych wymogów rynku zatrudnienia.

Podczas wizytacji Uczelnia przedstawiła dokumentację przedstawiającą liczne efekty współpracy z interesariuszami wewnętrznymi a przede wszystkim zewnętrznymi, w tym obejmujące: opinie i rekomendacje dotyczące programów studiów, w tym ekspertyzy odnoszące się do proponowanych specjalności, rozkładu zajęć i wymiaru zajęć dydaktycznych, opinie dotyczące programów praktyk oraz kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia i metod ich weryfikacji.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego, ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1.1)

Koncepcja kształcenia na kierunku *Ekonomia* nawiązuje do misji Uczelni oraz realizuje cele strategiczne Wydziału i Uczelni, między innymi poprzez wybór praktycznego profilu kształcenia na wizytowanym kierunku i kompleksowe dostosowanie oferty kształcenia do aktualnych realiów rynku pracy.

1.2)

Kadra akademicka, studenci oraz przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego regionu opolskiego uczestniczą w budowaniu koncepcji kształcenia kierunku *Ekonomia* i jego perspektyw rozwojowych.

Podczas wizytacji Uczelnia przedstawiła dokumentację obejmującą liczne efekty współpracy z interesariuszami wewnętrznymi a przede wszystkim zewnętrznymi, w tym opinie i rekomendacje dotyczące koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

2.1).

Obecnie realizowany program kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* został przyjęty – jak wspomniano wyżej – Uchwałą Konwentu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu nr 78/2012 z dnia 26 lipca 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia na kierunkach studiów realizowanych przez Wyższą Szkołę Bankową we Wrocławiu. Uchwała ta odnosiła się do studiów rozpoczynających się od roku akademickiego 2012/2013. Przyporządkowuje on kształcenie do obszaru nauk społecznych i przyjmuje dla niego profil praktyczny. Efekty kształcenia lokują program kształcenia w dziedzinie nauk ekonomicznych, z przyporządkowaniem go dwóm dyscyplinom: *ekonomia* oraz *nauki o zarządzaniu*.

Efekty kształcenia zostały zgodnie z obowiązującymi przepisami ujęte w układzie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W obszarze wiedzy przyjęte zostały 24 efekty kierunkowe, w zakresie umiejętności 27 efektów a w zakresie kompetencji społecznych 12 efektów. Należy wskazać, że liczba efektów kierunkowych w każdym z

trzech zakresów jest relatywnie duża i pozwala na szczegółowe opisanie kwalifikacji zawodowych nabywanych przez absolwentów ocenianego kierunku studiów. Każdy z efektów kierunkowych został odniesiony do od jednego do czterech efektów obszarowych. Odniesienia te zostały dokonane w sposób merytoryczny i prawidłowy. Powiązania pomiędzy efektami kierunkowymi z wzorcowymi efektami kształcenia dla obszaru nauk społecznych są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2.11.2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr. 253, poz. 1520). Efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów są spójne i pozwalają na realizację przyjętych celów i koncepcji kształcenia.

Koncepcja rozwoju kształcenia realizowana na Wydziale Ekonomicznym w Opolu zakłada dywersyfikację oferty edukacyjnej. Obejmuje ona kilka kierunków studiów: Ekonomię, Zarządzanie, Finanse i rachunkowość, Administrację i Bezpieczeństwo Wewnętrzne. Wszystkie te kierunki tworzą spójny i wzajemnie uzupełniający się zestaw edukacyjny przygotowujący kadry dla podmiotów gospodarczych oraz instytucji i jednostek bliższego i dalszego otoczenia biznesu. Włączając kierunek *ekonomia* do tej oferty przyjęto przy tym słuszne założenie, że kształcenie będzie realizowane na specjalnościach uzupełniających obszar kształcenia prowadzonego na pozostałych kierunkach studiów, tzn. w zakresie ekonomii społecznej, ekonomii menedżerskiej i ekonomii ochrony środowiska. Przedstawiona koncepcja kształcenia wpisuje się prawidłowo w zapotrzebowanie zgłaszane przez lokalny rynek pracy i jest zgodna z biznesowym profilem Uczelni.

Kształcenie na ocenianym kierunku studiów prowadzone jest w ramach profilu praktycznego. W związku z tym do opracowywania efektów i programu kształcenia włączeni zostali interesariusze zewnętrzni. Przedstawiciele pracodawców wyrazili swoje opinie o programie kształcenia, a w szczególności ofercie specjalności. Miało to formę ekspertyz odnoszących się do specjalności na kierunku *ekonomia* opracowywanych przez przedstawicieli praktyki w ramach realizowanego przez Wydział Ekonomiczny WSB w Opolu Programu Partnerstwa z Biznesem, opinii dotyczących programów praktyk i uwag w odniesieniu do programów studiów, rozkładu i wymiaru zajęć dydaktycznych oraz weryfikacji efektów kształcenia. Tym samym należy uznać, że jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów we właściwym zakresie współpracuje przy opracowywaniu i monitorowaniu realizacji programu studiów z pracodawcami

Matryca efektów opracowana dla kierunku studiów *ekonomia* obejmuje z jednej strony efekty ujęte w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych a z drugiej przedmioty realizowane w programie studiów ujęte w moduły. Układ matrycy efektów kształcenia jest przejrzysty i pozwala na całościową ocenę programu kształcenia. W szczególności można jednoznacznie zidentyfikować efekty przypisane do poszczególnych przedmiotów i ich grup. Analiza tego zestawienia prowadzi do wniosku, że możliwa jest realizacja ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia określonych w koncepcji kształcenia, sylwetce absolwenta i programie studiów w wyniku zrealizowania w procesie kształcenia celów i szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i praktyk zawodowych. Należy jedynie wskazać na pewien brak konsekwencji przy określaniu efektów kształcenia dla praktyk zawodowych. Cele praktyk sformułowane dla ocenianego kierunku studiów przewidują w szczególności poszerzenie wiedzy teoretycznej o zagadnienia praktyczne. Tymczasem efekty kształcenia dla praktyk zawodowych zostały sformułowane jedynie w odniesieniu do kompetencji społecznych.

Plany studiów i programy kształcenia zawierające w szczególności efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są dostępne w dziekanacie, bibliotece oraz w serwisie

internetowym Extranet. Prowadzący przedmiot ma obowiązek umieszczenia w serwisie oraz przedstawienia studentom na pierwszych zajęciach, bądź spotkaniu informacyjnym opisu przedmiotu zawierającego efekty kształcenia oraz innych informacji o przedmiocie i sposobach jego zaliczenia. Takie rozwiązania organizacyjne zapewniają odpowiednią możliwość zapoznania się z efektami kształcenia oraz przebiegiem realizacji całego programu kształcenia.

2.2).

Zawarte w dokumentacji ocenianego kierunku studiów opisy kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i przystępny. Określają one w sposób merytorycznie prawidłowy i przystępny dla interesariuszy zakres wiedzy przekazywanej studentom ocenianego kierunku studiów, pozyskiwane przez nich umiejętności oraz kształtowane kompetencje społeczne. Ujęcie efektów kształcenia w sylabusach poszczególnych przedmiotów wraz z wymaganiami dotyczącymi ich zaliczenia pozwala na stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji. Macierz efektów kształcenia opracowana dla całego programu kształcenia wskazuje jednoznacznie jakie efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są wymagane w odniesieniu do każdego przedmiotu

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie znali terminologii związanej z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, choć, jak wspomniano wyżej, plany studiów i programy kształcenia zawierające w szczególności efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są dostępne w dziekanacie, bibliotece oraz w serwisie internetowym. Oznacza to konieczność dodatkowych działań informacyjnych ze strony Uczelni. Przedstawione studentom podczas spotkania przykładowe zakładane efekty kształcenia uznają jednak za sformułowane w sposób zrozumiały i oceniają je jako możliwe do osiągnięcia. Według studentów są one również weryfikowalne.

2.3).

Podstawy systemu weryfikacji efektów kształcenia są określone w Regulaminie studiów. Wszystkie przedmioty ujęte w planie studiów i programie kształcenia na ocenianym kierunku studiów kończą się zaliczeniem, egzaminem bądź zaliczeniem i egzaminem. Uzyskanie wszystkich zaliczeń i zdanie egzaminów przewidzianych w planie studiów dla danego ich etapu (semestru, roku) jest warunkiem awansu na semestr/rok następny. Regulamin określa zasady awansu warunkowego w przypadku nie osiągnięcia efektów przewidzianych dla danego etapu studiów. Regulamin studiów określa przy tym liczbę punktów ECTS niezbędną do uzyskania wpisu na kolejny semestr i rok studiów, w tym w przypadku studiowania w trybie warunkowym. Zawarte w Regulaminie studiów warunki i zasady weryfikacji efektów kształcenia są prawidłowe i odpowiadają powszechnie przyjętym w krajowym szkolnictwie wyższym.

Sylabusy przedmiotów zawierają wskazanie sposobu zaliczenia przedmiotu oraz opis sposobów sprawdzenia osiągnięcia efektów kształcenia odnoszących się do danego przedmiotu. Ten opis ma formę zestawienia tabelarycznego ujmującego wszystkie efekty kształcenia przewidziane dla danego przedmiotu z podaniem w jaki sposób każdy z nich jest weryfikowany (np. egzamin, projekt, aktywność). Oznacza to, że wskazany został sposób weryfikacji efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. System weryfikacji efektów kształcenia przewidziany jest także w odniesieniu do praktyk zawodowych. . Przyjęcie zróżnicowanych form sprawdzenia wiedzy i

umiejętności studentów umożliwia jednocześnie weryfikację efektów kształcenia uwzględniającą specyfikę poszczególnych przedmiotów.

Na powyższej podstawie można stwierdzić, że w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów wprowadzono system weryfikacji efektów kształcenia obejmujący wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne dla wszystkich przedmiotów oraz odnoszący się do wszystkich etapów procesu kształcenia.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta oraz dyplomu prowadzona jest prawidłowo.

Natomiast w suplementach znaleziono pewne uchybienia:

- w pkt. II - *Informacje o dyplomie ust. 4 i 5 – Nazwa i status Uczelni – wskazane byłoby zamieszczenie informacji, na podstawie jakiej ustawy funkcjonuje Uczelnia, a zapis dotyczący podstawy utworzenia Uczelni „w części dotyczącej uczelni utworzonych na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1997 roku o wyższych szkołach zawodowych Dz. U. Nr 96, poz. 590 z późn. zm.” jest zbędny. Wpisanie numeru z rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych jest wystarczającą informacją.*
- w ust. 3 – *Szczegóły dotyczące programu – uzupełnienie oceny z pracy dyplomowej;*
- w pkt. V – *Informacje o uprawnieniach posiadacza dyplomu w ust. 1 dostęp do dalszych studiów – wskazane jest wpisywanie możliwości kontynuowania nauki na studiach drugiego stopnia (po ukończeniu studiów pierwszego stopnia) oraz studiów trzeciego stopnia (po ukończeniu studiów drugiego stopnia), a nie jak to jest aktualnie wpisywane „możliwość ubiegania się o przyjęcie na uzupełniające studia magisterskie.*

W Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu w Wydziale Ekonomicznym w Opolu obowiązują zapisy „Instrukcji kancelaryjnej”, stanowiącej załącznik do Zarządzenia Kanclerza nr 10/2002 z dnia 20 listopada 2002 r. oraz „Instrukcji Archiwalnej” stanowiącej załączniki do Zarządzenia Kanclerza nr 11/2002 z dnia 20 listopada 2002 r. Dokumenty te wprowadziły normatywy kancelaryjno-archiwalne, których celem było ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. Instrukcja ta określa zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych.

Po upływie okresu przechowywania, tj. 2 lat, akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego, sporządzonego zgodnie z oznaczeniem przewidzianym w instrukcji oraz zgodnie z określonymi w niej symbolami.

Dokumentacja odnosząca się do osiągniętych przez studentów efektów kształcenia przechowywana jest u prowadzących poszczególne przedmioty nauczycieli akademickich. Zasady ich przechowywania zostały sformułowane w załączniku do Zarządzenia Dziekana nr 18/2012 z dnia 24 listopada 2012r. pn. „Wytyczne tworzenia, zatwierdzania, przeglądów programów i weryfikacji efektów kształcenia na Wydziale ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu”. Jest to dokument stanowiący wytyczne dla nauczycieli akademickich realizujących proces dydaktyczny oraz pracowników administracyjnych nadzorujących procesy wspomagające do prawidłowego postępowania, zgodnego z KRK. Docelowo dokument ten zostanie zastąpiony procedurą jakości, która stanowić będzie integralną część wewnętrznego systemu zarządzania jakością.

Regulamin studiów określa w sposób kompleksowy wszystkie podstawowe kwestie organizacyjne i proceduralne związane z systemem weryfikacji efektów kształcenia, a w szczególności: obecności na zajęciach oraz usprawiedliwiania ewentualnych nieobecności, obowiązki informacyjne prowadzących zajęcia w zakresie podawania do wiadomości ocen i

ich uzasadnienia, stosowanej skali ocen, terminów zwykłych i poprawkowych zaliczeń, zaliczeń komisyjnych, egzaminów zwykłych i poprawkowych oraz komisyjnych.

Jak wspomniano sposoby zaliczania określone zostały w sylabusach przedmiotów. Jako sposoby zaliczenia dla wykładów przyjmowane są: pisemny egzamin testowy, odpowiedzi na pytania problemowe, rozwiązywanie w formie pisemne zadań obliczeniowych. Niestety w odniesieniu do sposobu zaliczenia przedmiotu w wielu przypadkach w sylabusach zawarta jest jedynie informacja, że egzamin odbywa się w formie pisemnej, bez bliższego określenia jego rodzaju. Podano co najwyżej, że egzamin ma charakter teoretyczno-problemowy. Zaliczenie ćwiczeń odbywa się na podstawie: oceny aktywności w formie odpowiedzi oraz rozwiązywania zadań na zajęciach, oceny udziału pracy w grupach, analizy studiów przypadku, oceny z kolokwii, wykonania projektów, przedstawienia prezentacji zadanego problemu z zastosowaniem techniki multimedialnej. Zaliczenie praktyki zawodowej następuje na podstawie sprawozdania z praktyki przedkładanego w formie dziennika praktyk, rozmowy-egzaminu przeprowadzanego przez opiekuna praktyk oraz hospitacji praktyk przez opiekuna. Ten zróżnicowany zestaw narzędzi pozwala na dokonywanie weryfikacji realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przyjętych dla ocenianego kierunku studiów.

Proces dyplomowania został objęty regulacjami Regulaminu studiów. Szczegółowe regulacje dotyczące procesu dyplomowania zawarte są w odrębnych dokumentach: Zarządzeniu nr 13/2007 Rektora Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu z dnia 20.06.2007 r. w sprawie wymogów dotyczących prac dyplomowych na studia I i II stopnia w WSB we Wrocławiu oraz Zarządzeniu nr 1/2010 Dziekana Wydziału Ekonomicznego w Opolu WSB we Wrocławiu z dnia 20.01.2010 r. w sprawie wymogów dotyczących prac dyplomowych na studiach I stopnia w WSB we Wrocławiu. Zasady ujęte w Regulaminie studiów przewidują, że student wykonuje pracę dyplomową pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora, co zapewnia odpowiedni poziom opieki merytorycznej nad pracą. Temat pracy jest zatwierdzany przez samego promotora. Nie jest to rozwiązanie najlepsze, gdyż nie zapewnia odpowiedniej kontroli zewnętrznej nad tym elementem procesu dyplomowania. Zatwierdzenie tematu powinno przy tym nastąpić nie później niż 6 miesięcy przed terminem ukończenia studiów. Jest to termin zbyt późny biorąc pod uwagę, że seminarium dyplomowe trwa trzy semestry. Promotorzy ustalają też kryteria przyjęć na seminaria. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor oraz wyznaczony przez Dziekana recenzent. Rozwiązania Regulaminu studiów nie określają kryteriów merytorycznych odnoszących się do promotora i recenzenta pracy dyplomowej w aspekcie powiązania jej tematyki ze specjalizacją naukową tych osób. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją, w skład której wchodzi przewodniczący, promotor i recenzent. Egzamin ten składa się z egzaminu kierunkowego oraz obrony pracy dyplomowej. Na egzaminie kierunkowym student odpowiada na losowo wybrane pytania z zestawu ustalonego na dany semestr przez Dziekana. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na pytania z zakresu problematyki pracy dyplomowej zadawane przez członków komisji. Ostateczna ocena na dyplomie ukończenia studiów jest ustalana na podstawie ważonej średniej ocen z przebiegu studiów (0,6), pracy dyplomowej (0,2) oraz egzaminu dyplomowego (0,2). Stosowany na ocenianym kierunku studiów system dyplomowania, obejmujący przygotowanie pracy dyplomowej i zdanie egzaminu dyplomowego, pozwala na prawidłowe zmierzenie i ocenę efektów kształcenia związanych z tym elementem procesu kształcenia, z zastrzeżeniami dotyczącymi powiązania tematów prac ze specjalizacją naukową promotorów i recenzentów oraz zatwierdzania tych tematów.

Analiza sposobów zaliczania poszczególnych przedmiotów wskazuje, że są one zróżnicowane i dostosowane do ich charakteru. Generalnie pozwalają one na prawidłowe zmierzenie i ocenę efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów i

etapów procesu kształcenia, choć jak wspomniano wyżej, dla części przedmiotów przyjęte w sylabusie określenie sposobu sprawdzania efektów kształcenia jest zbyt ogólne.

Studenci uważają, że sposób i system weryfikacji efektów kształcenia (w tym umiejętności praktycznych) jest prawidłowy. Studenci zaliczają przedmioty w formie kolokwii pisemnych, projektów, egzaminów pisemnych oraz egzaminów ustnych. W opinii studentów wybrana forma (poszczególnych przedmiotów) weryfikacji wiedzy jest odpowiednia i umożliwia najlepszy z możliwych sposobów sprawdzenia nabytej przez nich wiedzy i umiejętności.

Ogólne wymagania odnoszące się do zaliczania przedmiotów i etapów kształcenia określone w sposób standardowy w Regulaminie studiów oraz Kartach przedmiotów/sylabusach w sposób jednolity odnoszą się do wszystkich studentów. Studenci mają zagwarantowane w Regulaminie studiów prawo wglądu do wykonanych prac pisemnych i występowania o uzasadnienie wystawionej oceny. Staje się ona prawomocna dopiero w przypadku nie zgłoszenia przez studenta w ciągu 14 wystąpienia o jej uzasadnienie. Oceny z zaliczenia przedmiotów wprowadzane są do systemu informatycznego Uczelni i student ma obowiązek ich sprawdzania na bieżąco. Taki system komunikacyjny zapewnia niezbędną przejrzystość i przyczynia się do zachowania obiektywizmu wystawianych ocen.

Na ocenianym kierunku studiów zajęcia w formie e-learningu w pełnym ich wymiarze prowadzone są jedynie dla przedmiotów do wyboru. Studenci mają przy tym możliwość wyboru przedmiotu prowadzonego w formie tradycyjnej bądź za pomocą e-learningu. Uczelnia posiada odpowiednią infrastrukturę informatyczną (platforma Moodle) a wykładowcy uzyskali niezbędne przeszkolenie dla efektywnego prowadzenia zajęć na odległość. Zapewniona została weryfikacja na bieżąco uzyskiwanych przez studentów efektów kształcenia. Wszystkie sprawdziany realizacji zakładanych efektów kształcenia związane z tymi przedmiotami prowadzone są w siedzibie uczelni.

Odsiew studentów na ocenianym kierunku studiów jest szczególnie wysoki na pierwszym roku studiów na studiach niestacjonarnych. W roku akademickim 2012/2013 zostało skreślonych łącznie 212 studentów, z tego aż 161 na pierwszym roku studiów, tj. 33 % (143 na studiach niestacjonarnych, 35 %), 28 na drugim roku, tj. 6,5 % (25 na studiach niestacjonarnych, tj. 6 %) i 23 na trzecim roku studiów, tj. 6,7 % (wszyscy ze studiów niestacjonarnych). Główne powody skreśleń to rezygnacja ze studiów (74 osoby na pierwszym roku studiów) oraz zaległości finansowe wobec uczelni. Na dalszych miejscach kształtuje się nie zaliczenie semestru, niepodjęcie studiów czy niezłożenie pracy. Znaczna skala rezygnacji ze studiów już na pierwszym roku wynika zdaniem Uczelni z faktu zetknięcia się studentów ze stosunkowo trudnymi przedmiotami, ale z drugiej strony wynika z braku selekcji kandydatów na studia z punktu widzenia ich przygotowania i predyspozycji do studiowania.

W ocenie studentów skala odsiewu jest niewielka. Czasami studenci decydują się na rezygnację ze studiów z uwagi na fakt, że w trakcie studiowania przekonują się, że kierunek *ekonomia* „nie jest dla nich”.

Informacje na temat stosowanego w Uczelni systemu weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów, etapów kształcenia oraz całych studiów ujęte są w Regulaminie studiów, planach studiów oraz sylabusach przedmiotów. Dokumenty te są dostępne dla studentów w siedzibie uczelni oraz na stronie internetowej. Dodatkowe informacje są podawane do wiadomości studentów przez prowadzących zajęcia. Studenci otrzymują informacje na temat wyników wszystkich ocen jakim są poddawani w trakcie

studiów. Taki stan rzeczy można ocenić jako pełną dostępność informacyjną na temat systemu oceny efektów kształcenia.

Efekty kształcenia udostępnione są na stronach internetowych Uczelni oraz dostępne w dziekanacie. Studenci zainteresowani tym tematem nie mają problemów z dotarciem do tych dokumentów.

2.4).

W Wyższych Szkołach Bankowych prowadzone są od 2010 r. badania po nazwę System pomiaru atrybutów marki i oceny uczelni w opinii interesariuszy (por. także dalej – kryterium 8). W badaniach tych uczestniczy też Wydział Ekonomiczny w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Jednymi z uczestników tych badań są absolwenci studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz słuchacze studiów podyplomowych. Wyniki tych badań są wykorzystywane są dla zapewnienia lepszego dopasowania kształcenia do wymagań pracodawców i rynków pracy oraz poprawie organizacji studiów i obsługi administracyjnej. Badania te są prowadzone przez międzywydziałowy zespół ds. badań marki. Odbывают się one w cyklu trzyletnim i rocznym. Zespół oceniający otrzymał Podsumowanie wyników Badań Atrybutów Marki WSB – BAM 1 dla WSB w Opolu zrealizowanych w okresie marzec-czerwiec 2013. Objętych nimi zostało 192 absolwentów Wydziału Ekonomicznego w Opolu. Ich przedmiotem były w szczególności kwestie związane z procesem kształcenia. Opinie zbierane w tym zakresie wykorzystywane są do wprowadzania modyfikacji w ramach programów kształcenia bądź opracowywania nowych programów kształcenia, a w szczególności nowych specjalności.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Generalnie prace dyplomowe spełniają wymagania stawiane pracom dyplomowym. Zespół Oceniający zauważa jednak, że:

- prace składają się w zdecydowanej większości przypadków mało rozwiniętych z rozbudowanych części opisowych o charakterze odtwórczym i stosunkowo mało rozwiniętych części empirycznych z niewielkim wykorzystaniem z danych empirycznych, w przeprowadzanych analizach,
- oceny prac dyplomowych dokonywane są na formularzach zawierających pytania zamknięte, na które promotor i recenzent odpowiadają zakreślając wybraną odpowiedź, uwagi opisowe w części recenzji są zbyt krótkie i ogólnikowe,
- studenci odpowiadają na egzaminie dyplomowym tylko na jedno pytanie z przedmiotów kierunkowych, co w niewielkim stopniu pozwala na sprawdzenie ich wiedzy, a dwa pozostałe pytania dotyczą bezpośrednio pracy dyplomowej.

Zespół Oceniający analizował także prace etapowe pod kątem oceny możliwości realizacji założonych efektów przedmiotowych. Konkluzja jest następująca: polecenia egzaminacyjne i zaliczeniowe odpowiadają treściom kształcenia i pozwalają na właściwą ocenę osiągniętych przez studenta efektów kształcenia w zakresie określonym w kartach przedmiotu. Forma poleceń była zróżnicowana i zależała od rodzaju przedmiotu (pytania otwarte o różnym zakresie, testy, zadania obliczeniowe).

2.5).

Kierunek studiów *ekonomia* prowadzony na Wydziale Ekonomicznym w Opolu WSB we Wrocławiu nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego, ocena: w pełni,
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

2.1)

Kierunkowe efekty kształcenia są zgodne z wzorcowymi efektami kształcenia dla obszaru nauk społecznych, wewnętrznie spójne i pozwalają na realizację przyjętych celów i koncepcji kształcenia. Ogólne i specyficzne efekty kształcenia mogą być osiągnięte poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia.

2.2)

Przejrzysty i zrozumiały sposób sformułowania efektów kształcenia pozwala na stworzenie efektywnego systemu ich weryfikacji w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów i całych studiów.

2.3)

System weryfikacji efektów kształcenia jest kompletny i przejrzysty. Informacje na jego temat są dostępne dla studentów. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia są dostosowane do charakteru przedmiotów a wymagania odnośnie do zaliczenia poszczególnych etapów procesu kształcenia są odpowiednio wystandaryzowane i pozwalają na zachowanie obiektywizmu przy formułowaniu ocen. Uwagi weryfikacji efektów kształcenia w procesie dyplomowania dotyczą dodania przynajmniej jednego pytania z przedmiotów kierunkowych. Należy także zwrócić uwagę na weryfikowanie umiejętności analitycznych poprzez pracę dyplomową (szersza część empiryczna).

2.4)

Wydział w ramach współpracy międzywydziałowej Uczelni prowadzi badania obejmujące w szczególności opinie absolwentów na temat procesu kształcenia uwzględniające jego dostosowanie do wymagań pracodawców i rynku pracy.

2.5)

Kierunek studiów *ekonomia* prowadzony na Wydziale Ekonomicznym w Opolu WSB we Wrocławiu nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.1).

Realizowany na Wydziale Ekonomicznym w Opolu program kształcenia na kierunku *ekonomia* podaje dla każdego z przedmiotów cele i efekty kształcenia. W ujęciu szczegółowym są one zawarte w ramach sporządzonych dla nich sylabusach. Cele i efekty kształcenia określone zostały w sposób transparentny. Zostały one w sposób odpowiedni powiązane z treściami programowymi i metodami dydaktycznymi przewidzianymi dla poszczególnych przedmiotów. Przeprowadzona przez Zespół oceniający analiza sylabusów pozwala na stwierdzenie, że nabycie wiedzy objętej treściami programowymi dla poszczególnych przedmiotów oraz umiejętności kształtowanych przez zastosowanie przewidzianych dla nich metod dydaktycznych pozwala na osiągnięcie zakładanych celów programowych. Dla każdego z przedmiotów ujętych w planie studiów przewidziano odpowiednią liczbę godzin zajęć dydaktycznych oraz pracy własnej studenta. Przedmioty składające się na program kształcenia, przyporządkowane im metody dydaktyczne oraz praktyki zawodowe tworzą prawidłowo powiązaną, spójną całość. Pozwala to na

sformułowanie oceny, że realizacja programu kształcenia umożliwi uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta ocenianego kierunku studiów

Kształcenie na kierunku studiów *ekonomia* prowadzone jest na Wydziale Ekonomicznym w Opolu WSB we Wrocławiu w oparciu o dwa programy. Pierwszy dotyczy jedynie trzeciego roku studiów i oparty jest na standardach kształcenia ustalanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Drugi program kształcenia obowiązuje od roku akademickiego 2012/2013 i oparty jest na Krajowych Ramach Kształcenia dla Szkolnictwa Wyższego.

Program kształcenia oparty na standardach kształcenia, według którego studiuje ostatni rocznik studentów, spełnia wymagania odnośnie do czasu trwania studiów (6 semestrów), łącznej liczby godzin zajęć dydaktycznych (1803 godziny na studiach stacjonarnych i 1103 godziny na studiach niestacjonarnych), treści programowych i wymiaru godzinowego dla przedmiotów ujętych w standardach (360 godzin treści podstawowych, 185 treści kierunkowych, 60 godzin przedmiotów do wyboru). Uwzględnia także praktykę zawodową w wymiarze 3 tygodni.

Program i plan studiów oparty na Krajowych Ramach Kształcenia dla Szkolnictwa Wyższego przyjęty został Uchwałą nr 6/2012 Rady Wydziału Ekonomicznego w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu z dnia 25 sierpnia 2012 r. Przewiduje trzyletni czas trwania nauki (6 semestrów) zarówno w odniesieniu do studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Łączny wymiar godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych wynosi 1398 godzin a wraz z ujętymi w programie kształcenia godzinami przewidzianymi na realizację projektów 1678. Na zajęcia dydaktyczne na studiach niestacjonarnych przewidziano 1141 godzin, a na realizację projektów – wprowadzonych w związku z profilem praktycznym – dodatkowo 280, co daje łączną liczbę 1421 godzin. Należy przy tym zaznaczyć, że tzw. godziny projektowe nie są ujęte w planach studiów. Oznacza to, że proporcje godzin dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zachowują zasadę nie mniej niż 60 %, ale sam wymiar godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych został znacznie skrócony w stosunku do obowiązującego uprzednio w standardach kształcenia (1800) i nieco wydłużony dla studiów niestacjonarnych (było minimum 1080).

Struktura godzin dla grup przedmiotów przekazujących treści kształcenia dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest następująca: treści podstawowe (360/360 godzin), przedmioty kierunkowe (200/180), przedmioty do wyboru (474/300), inne wymagania (364/301). Relatywnie duża liczba godzin przeznaczona została na naukę języka obcego (240 na studiach stacjonarnych i 180 na niestacjonarnych). Na przedmioty do wyboru przypada na studiach stacjonarnych 34 % ogólnego wymiaru godzin a na studiach niestacjonarnych 26 %. Przedmioty do wyboru obejmują na semestrach od czwartego do szóstego po trzy wykłady, z których student ma obowiązek wybrania jednego. Na studiach stacjonarnych wykłady te realizowane są w wymiarze 30 godzin, a na studiach niestacjonarnych w wymiarze 20 godzin. Tematycznie wykłady te obejmują problematykę ekonomii, zarządzania i informatyki. Traktując szeroko możliwości wyboru poszczególnych modułów i przedmiotów (przedmioty specjalnościowe, język obcy, wychowanie fizyczne, seminarium dyplomowe, przedmioty do wyboru, praktyka zawodowa), do których przypisane zostały punkty ECTS, na studiach stacjonarnych przypada na nie 42 % a na studiach niestacjonarnych 40 % ogólnej liczby punktów.

Wskazane powyżej wymiary godzin dla grup przedmiotów oraz zawarty w planach studiów wymiar dla poszczególnych przedmiotów są odpowiednie. Treści kształcenia ujęte w sylabusach przedmiotów w ramach tych grup pozwalają na realizację celów i efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku studiów.

Zajęcia prowadzone w formach ćwiczeń, konwersatoriów i seminariów stanowią ponad wymagane 40 % ogólnego wymiaru godzin zajęć ujętych w planie studiów. Na

studiach stacjonarnych na wykłady przypada 49 % godzin, na ćwiczenia 47 %, a na seminaria 4 %. Na studiach niestacjonarnych te proporcje kształtują się odpowiednio: 52 %, 46 % i 2 %. Na ocenianym kierunku studiów prowadzone są zajęcia projektowe z 14 przedmiotów. Są to w większości przedmioty stanowiące inne wymagania oraz specjalnościowe. Zakłada się, że na każdy przedmiot przypada około 20 godzin takich zajęć. Na studiach stacjonarnych prowadzone są one przy tym w siedzibie uczelni z bezpośrednim udziałem nauczyciela. Natomiast na studiach niestacjonarnych są one dowolnie organizowane przez studentów, co jest tłumaczone koniecznością zmieszczenia zajęć dydaktycznych w ramach 8 zjazdów. Na obecnym etapie kształcenia weryfikacja zajęć w formie projektów nie jest możliwa, gdyż mają się one po raz pierwszy odbywać od przyszłego semestru. Należy stwierdzić, że przyjęty dla ocenianego kierunku studiów wymiar godzin przewidzianych na zajęcia w formie ćwiczeń pozwala na odpowiednio szerokie stosowanie aktywnych metod dydaktycznych.

Wydział Ekonomiczny nie posiada własnej bazy sportowej. Na potrzeby zajęć z wychowania fizycznego wynajmowane są pomieszczenia w fitness club, klubie prowadzącym zajęcia z zakresu sportów walki oraz klubie squash. Zajęcia z wychowania fizycznego, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, zostały zaplanowane w wymiarze 30 godzin i mają status przedmiotu fakultatywnego. Weryfikacja zainteresowania zajęciami z wychowania fizycznego nie jest jeszcze możliwa, gdyż będą one po raz pierwszy realizowane od przyszłego semestru.

Szczegółowe programy zajęć określają stosowane w ramach każdego przedmiotu metody dydaktyczne. Ich zestaw jest szeroki i odpowiednio dostosowany do charakteru poszczególnych przedmiotów, przyjętych dla nich założeń i celów kształcenia. Jako metody dydaktyczne stosowane są: wykład interaktywny, studia przypadków, dyskusja w grupach, rozwiązywanie zadań obliczeniowych i teoretycznych, praca z materiałami źródłowymi, dyskusja moderowana, analiza wybranych problemów, projekt zespołowy, trening umiejętności, prezentacje dobrych praktyk. Dla większości przedmiotów podano po kilka stosowanych w ich ramach metod dydaktycznych, co pozwala na odpowiednie kształtowanie wiedzy i umiejętności studentów.

W roku akademickim 2013/2014 oferowane są na ocenianym kierunku studiów trzy specjalności: *ekonomia* menedżerska, *ekonomia* ochrony środowiska, *ekonomia* społeczna. Wszystkie specjalności są zgodne z kanonem wiedzy kierunku *ekonomia*. Na studiach stacjonarnych w ramach każdej specjalności jest realizowanych po 6 przedmiotów, każdy w wymiarze 50 godzin. Natomiast na studiach niestacjonarnych struktura przedmiotów jest analogiczna, ale ich wymiar godzinowy wynosi 30. Należy uznać, że zakres tematyczny i liczba godzin przeznaczonych na nabywanie wiedzy specjalistycznej z poszczególnych zakresów są prawidłowe.

Prowadzone w ramach e-learningu zajęcia prowadzone są w oparciu o platformę Moodle. W pełni w oparciu o e-learning prowadzone są zajęcia z przedmiotów do wyboru. Natomiast część zajęć z wykorzystaniem e-learningu odnosi się do Etyki biznesu, oraz kilkunastu przedmiotów podstawowych i kierunkowych. W odniesieniu do tej grupy przedmiotów e-learning polega na zamieszczaniu na platformie informatycznej materiałów dydaktycznych obejmujących część godzin zajęć dydaktycznych. W odniesieniu do programu kształcenia realizowanego od roku akademickiego na studiach niestacjonarnych na zajęcia w formie e-learningu przypadało 13 % godzin programu kształcenia, a dla programu kształcenia realizowanego od roku akademickiego 2013/2014 udział ten został zmniejszony do 9 %. Na studiach stacjonarnych ten udział uległ e analogicznemu okresie zmniejszeniu z 2 do 1 %. Inne zmiany wprowadzone w tym zakresie wskazano poniżej.

Dla roku akademickiego 2013/2014 przyjęte zostały Uchwałą nr 06/2013 Rady Wydziału Ekonomicznego w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu z dnia

06.05.2013 r. nowe plany i programy kształcenia. Zmiany wprowadzone w stosunku do opisanych powyżej programów i planów kształcenia polegały na:

- obligatoryjnym wydłużeniu praktyki zawodowej z fakultatywnych 8 do obligatoryjnych 12 tygodni,
- zmniejszeniu zajęć prowadzonych w formie e-learningu z 13 % na 9 % na studiach niestacjonarnych oraz z 2 % do 1 % na studiach stacjonarnych,
- zrezygnowanie z godzin e-learningowych z 4 przedmiotów na studiach niestacjonarnych i 5 na studiach stacjonarnych,
- zmniejszeniu wymiaru godzin e-learningowych na studiach niestacjonarnych z 8 przedmiotów,
- zwiększeniu wymiaru zajęć ćwiczeniowych na studiach stacjonarnych z 647 godz. na 709 godz. oraz z 545 na 552 godz. na studiach niestacjonarnych,
- wprowadzeniu przedmiotu Metody efektywnego uczenia się i pisanie projektów oraz wprowadzeniu w ramach tego przedmiotu zajęć projektowych w wymiarze 20 godz..

Podsumowując należy stwierdzić, że czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO bardzo pochlebnie wypowiadali się na temat prowadzonego kształcenia. Zdaniem studentów studiów niestacjonarnych kształcenie w trybie na odległość było „strzałem w dziesiątkę”, gdyż dzięki temu nie są zmuszeni do przyjazdu tylko mogą pobierać naukę w dowolnej chwili. Studenci uważają, że zarówno formy zajęć jak i kolejność w toku studiów pozwala im w prawidłowej kolejności poznać zagadnienia ekonomii.

Nakład pracy i czas niezbędne do osiągnięcia zakładanych w programie kształcenia na ocenianym kierunku studiów zostały skalkulowane z uwzględnieniem całkowitej ilości pracy wykonywanej przez studenta dla zaliczenia poszczególnych etapów procesu kształcenia. Uwzględniono zatem wymiar godzin dydaktycznych, pracę własną studenta związaną z przygotowaniem się do zajęć, zaliczenia, egzaminu, wykonania prac projektowych i innych określonych obowiązków.

Określenie łącznego nakładu czasu pracy związanego z poszczególnymi przedmiotami zawarte jest we wprowadzonych w Uczelni od roku akademickiego 2012/2013 kartach przedmiotów. Ujmują one punkty ECTS za zajęcia dydaktyczne prowadzone z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego oraz punkty za pracę własną studenta. Zapewnia to jednoznaczne określenie nakładu pracy niezbędnego do osiągnięcia efektów szczegółowych. Zbiorcze zestawienia nakładu pracy wyrażonego w punktach ECTS ujęte jest w planach studiów. Podają one liczby punktów dla modułów, semestrów i całych studiów.

Zespół oceniający stwierdza, że przyjęte w odniesieniu do kierunku studiów *ekonomia* prowadzonego na Wydziale Ekonomicznym w Opolu określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest prawidłowe.

System ECTS stosowany na Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu oparty jest na przepisach Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187).

Na ocenianym kierunku studiów punkty ECTS są uwidocznione w programie studiów oraz karcie przedmiotu. W programie studiów punkty te są przypisane do każdego

przedmiotu. Natomiast w karcie przedmiotu podano liczbę punktów z ich przypisaniem do zajęć odbywających się z bezpośrednim udziałem nauczyciela, z podziałem na wykład i ćwiczenia, laboratoriów, projektów oraz pracy własnej studenta. Liczba punktów przypisanych do każdego z tych elementów procesu kształcenia odzwierciedla z założenia rzeczywisty nakład czasu pracy związany z realizacją efektów kształcenia do nich się odnoszących. Przyjęto, że jeden punkt ECTS wymaga średnio od studenta nakładu czasu pracy 25-30 godzin. Punkty ECTS zostały przypisane także do praktyki zawodowej oraz seminarium dyplomowego i pracy dyplomowej. W odniesieniu do niektórych przedmiotów liczba punktów ECTS jest różna dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Uczelnia tłumaczy to różnym wymiarem godzin dla tych przedmiotów. Rozwiązanie to nie jest właściwe, gdyż efekty kształcenia dla obydwu form studiów są wspólne i mniejszy wymiar godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela powinien być rekompensowany większym nakładem pracy własnej odpowiednio wyżej wycenionym punktami ECTS.

Dla całego programu studiów na ocenianym kierunku przypisanych zostało 180 punktów ECTS (uwzględniając fakultatywne zajęcia z wychowania fizycznego 182). Do każdego semestru 30, a w konsekwencji dla zaliczenia roku studiów niezbędne jest uzyskanie 60 punktów. Studenci ocenianego kierunku studiów mają możliwość dokonywania wyboru przedmiotów, którym na studiach stacjonarnych odpowiada łącznie 42 % całkowitej liczby punktów ECTS, a na studiach niestacjonarnych 40 %.

System ECTS stosowany na kierunku studiów *ekonomia* prowadzonych na Wydziale Ekonomicznym WSB we Wrocławiu jest zgodny z obowiązującymi w tym zakresie wymogami.

Studenci obecni na spotkaniu wykazali się wiedzą na temat punktacji ECTS. Ich zdaniem przydział punktacji właściwie oddaje trudność i ilość pracy, którą muszą włożyć w zaliczenie danego przedmiotu.

Z indywidualizacji procesu kształcenia korzysta na ocenianym kierunku studiów znikoma liczba studentów. W szczególności udział w wymianie międzyuczelnianej i międzynarodowej jest bardzo mały. W roku akademickim 2011/2012 jeden student ocenianego kierunku odbywał studia w ramach programu Erasmus, czterech uczestniczyło w wymianie dwustronnej z Ukrainą, a w roku 2012/2013 dwóch studentów ocenianego kierunku uczestniczyło w wymianie dwustronnej z uczelnią ukraińską i jeden korzystał z praktyki w ramach programu Erasmus. Sytuacja taka jest przede wszystkim dominacji studiów w trybie niestacjonarnym. Jednak koncepcja łączenia studiów stacjonarnych z pracą zawodową, o której wspomniano poniżej, oznacza że także ta grupa studentów pracujących nie będzie korzystała z jakichkolwiek form wymiany.

Sekwencja realizacji modułów i przedmiotów podporządkowana została zasadzie, że proces kształcenia rozpoczyna się od zagadnień ogólnych i teoretycznych a w kolejnych semestrach następuje przechodzenie do zagadnień bardziej szczegółowych i praktycznych. Na pierwszym roku studiów realizowane są przede wszystkim przedmioty przekazujące treści podstawowe oraz przedmiot kierunkowy. Na drugim roku wprowadzono pozostałe przedmioty podstawowe, w tym z zakresu zastosowania metod ilościowych w ekonomii oraz przedmioty kierunkowe. Od czwartego semestru rozpoczyna się realizacja przedmiotów specjalnościowych. Od tego samego semestru studenci realizują przedmioty do wyboru i rozpoczynają seminarium dyplomowe. Praktyka zawodowa odbywana jest przez studentów studiów stacjonarnych po drugim roku studiów, a przez studentów studiów niestacjonarnych w trakcie drugiego roku. Zajęcia z języka obcego odbywają się od semestru drugiego do piątego włącznie. Stosunkowo późno realizowany jest przedmiot Technologie informacyjne (semestr 3 i 4). Umiejętności z tego przedmiotu powinny być wykorzystywane w ramach

Rachunkowości (1 semestr), Statystyki (3 semestr) czy Ekonometrii (5 semestr). Taka sekwencja modułów i przedmiotów, poza Technologią informacyjną, jest prawidłowa. Także następstwo realizacji poszczególnych przedmiotów jest uzasadnione, poza powyższymi jednostkowymi zastrzeżeniami.

Zdaniem studentów sekwencyjność przedmiotów jest właściwa, często wiedza z wcześniejszych zajęć przydaje im się w zrozumieniu zagadnień poruszanych w ciągu bieżącego semestru. Studenci studiów zaocznych dodatkowo cenią sobie to, że zajęcia układane są bez większych przerw i w większości odbywają się wyłącznie w soboty i niedziele.

Praktyki zawodowe zostały są ocenianym kierunku studiów włączone do programu kształcenia. Ich zaliczenie jest warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego i ukończenia studiów. Jako cel praktyk zawodowych określono wzbogacenie wiedzy teoretycznej o praktyczną znajomość zagadnień związanych ze studiowaną specjalnością. Dodatkowo założono, że pozwolą one studentom na poznanie środowiska zawodowego oraz osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia w obszarze kompetencji społecznych. Należy wskazać, że ograniczenie efektów kształcenia związanych z praktyką zawodową w ramach studiów o profilu praktycznym jest nieuzasadnionym ich ograniczeniem, gdyż zgodnie z celami praktyk studenci mają w ich ramach zdobywać także wiedzę teoretyczną, a zasadne byłoby zwłaszcza poszerzenie określonych umiejętności możliwych do zdobycia bądź pogłębienia w środowisku zawodowym zakładu pracy.

Do roku akademickiego 2012/2013 wymiar praktyki zawodowej na kierunku *ekonomia* wynosił 3 tygodnie. Od tego roku wprowadzono fakultatywną możliwość wydłużenia praktyki do 8 tygodni. Natomiast od roku akademickiego 2013/2014 czas trwania praktyki został wydłużony do 12 tygodni. Plan studiów przewiduje odbycie przez studentów studiów stacjonarnych praktyki zawodowej w okresie wakacji letnich po zakończeniu zajęć dydaktycznych drugiego roku studiów. Natomiast studenci studiów niestacjonarnych mogą odbywać praktykę w trakcie całego drugiego roku studiów. Praktyki odbywają się w komórkach organizacyjnych przedsiębiorstw bądź instytucji, w których istnieje możliwość zorganizowania praktyki zgodnej z przyjętym dla niej programem. Należy wskazać, że Uczelnia przygotowuje szczegółowe programy praktyk dostosowanych do specyfiki poszczególnych rodzajów zakładów pracy i stanowisk, na których odbywają się praktyki studentów. Uczelnia współpracuje z ponad 500 podmiotami, w których na podstawie zawartych porozumień organizowane są praktyki zawodowe dla jej studentów. Ważnym efektem tej współpracy jest wskazywanie przez zakłady pracy w ramach ankiet wypełnianych przy okazji organizacji praktyk, w których wskazują one oczekiwane od praktykanta umiejętności i cechy osobowe.

W Uczelni wprowadzono w bieżącym roku akademickim nowy Regulamin praktyk Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Przewiduje on możliwość częściowego zaliczenia praktyki na podstawie różnych rodzajów aktywności zawodowej stwarzających możliwość realizacji efektów kształcenia przewidzianych dla praktyki. Mogą to być praca zawodowa nie związana z kierunkiem studiów i specjalnością, wolontariat, działalność w kołach naukowych, udział w seminariach itd. Decyzję o częściowym zwolnieniu z praktyki podejmuje dziekan. Studenci mogą także ubiegać się o całkowite zwolnienie z praktyki zawodowej w oparciu i wykonywaną pracę zawodową, prowadzenie własnej działalności gospodarczej bądź staż. W latach akademickich 2011/2012 i 2012/2013 praktyki zawodowe odbywało jedynie 47 % studentów. Pozostali byli z nich zwalniani w związku z posiadanym doświadczeniem zawodowym.

Organizacją i koordynacją praktyk zawodowych ze strony Uczelni zajmuje się Dział Praktyk i Promocji Zawodowej. Praktyka jest odbywana na podstawie skierowania na nią wystawianego przez ten Dział. Pracownicy Działu ustalają z pracodawcą warunki i przebieg praktyki i kontrolują jej realizację. Od roku akademickiego 2013/2014 zostali powołani managerzy kierunków, do których zadań należy w szczególności merytoryczna opieka nad praktykami. Współpracują oni w zakresie organizacji praktyk z Działem Praktyk i Promocji Zawodowej. Zaliczenia praktyki zawodowej dokonuje Dziekan na podstawie sprawozdania z praktyki i opinii zakładowego opiekuna praktyk. Za praktykę zawodową student otrzymuje 12 punktów ECTS.

Analiza dokumentacji praktyk wskazuje, że realizowane są one zgodnie z przyjętymi zasadami. Praktyki odbywa około 90 % studentów studiów stacjonarnych, a pozostali uzyskują zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej, odbytych staży oraz praktyk zaliczonych w ramach studiów w innej uczelni. Natomiast na studiach niestacjonarnych z możliwości zaliczenia praktyki na podstawie wykonywanej pracy bądź odbytych staży korzysta około połowy studentów danego rocznika.

Praktyki zawodowe zostały prawidłowo włączone do programu kształcenia. Ich wymiar dla studentów o profilu praktycznym jest właściwy. Praktyki odbywają się w zakładach pracy na podstawie programu co zapewnia ich spójność z tym programem kształcenia. Systemu kontroli i zaliczania praktyk jest prawidłowy. Pewien niepokój budzi jednak występująca dotychczas znaczna skala zwolnień z praktyki zawodowej.

Organizacja zajęć na ocenianym kierunku studiów odpowiada rozwiązaniom powszechnie stosowanym w krajowym szkolnictwie wyższym. Rok akademicki trwa od 1 października do 30 września następnego roku kalendarzowego i składa się z dwóch semestrów: zimowego i letniego, a ich wewnętrzna struktura obejmuje okresy zajęć dydaktycznych, sesje i wakacje. Organizacja roku akademickiego i plany zajęć na każdy semestr podawane są do wiadomości studentów w Extranecie.

Zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych organizowane są w trakcie 3 dni w tygodniu, od poniedziałku do środy. Uczelnia w swoich materiałach promocyjnych reklamuje się małą liczbą dni zajęciowych w kontekście łączenia nauki z pracą. Rozwiązanie takie nie wpływa korzystnie na jakość procesu kształcenia, gdyż w dniach zajęć następuje ich znaczna kumulacja (zajęcia odbywają się od godziny 8.00 do 18.30), a praca zawodowa wykonywana w pozostałych dniach ogranicza możliwości studiowania we właściwym tego terminu znaczeniu (pracę własną, rozwijanie zainteresowań i aktywność pozaprogramową itd.).

Zajęcia na studiach niestacjonarnych organizowane są w ramach zjazdów sobotnio-niedzielnych. W trakcie semestru organizowanych jest tylko 7-8 zjazdów, co prowadzi do znacznej kumulacji zajęć w trakcie dnia. Zajęcia w soboty odbywają się w godzinach 8.00-20.00, a w niedziele w godzinach 8.00-18.30. Większość zajęć odbywa się w blokach składających się z dwóch godzin lekcyjnych. W porze obiadowej organizowane są przerwy pomiędzy blokami przeznaczone na spożycie posiłku.

Zajęcia wykładowe odbywają się w grupach liczących 100-180 osób, zajęcia konwersatoryjne w grupach 35-40 osób, lektoratowe w grupach 10-20 osób, ćwiczeniowe w grupach 20-40 osób. Grupy seminaryjne liczą do 22 osób. Górne liczebności grup zajęć konwersatoryjnych, lektoratowych, seminaryjnych i ćwiczeniowych są zbyt wysokie z punktu widzenia możliwości pełnego wykorzystania metod aktywizujących.

Zespół oceniający stwierdza, że organizacja zajęć zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych oparta jest na ich nadmiernej koncentracji w trakcie nielicznych dni, a liczebność niektórych grup zajęciowych jest nadmierna z punktu widzenia właściwej realizacji założonych celów i efektów kształcenia. Uczelnia nie wyodrębniła w ramach realizowanego programu kształcenia modułu zajęć praktycznych poza praktykami

zawodowymi i pracami projektowymi. Zespół oceniający wskazuje, że dobrze byłoby wyodrębnić taki moduł. Umożliwiłby on wyraźne określenie zakresu zajęć praktycznych w ramach kierunku o profilu praktycznym. W module tym mogłyby się znaleźć praktyki zawodowe, które jak wskazano powyżej, odbywają się w zakładach pracy według programów pozwalających na realizację efektów kształcenia związanych z kierunkiem studiów a także dodatkowe formy aktywności nastawione na włączenie do procesu kształcenia elementów praktycznych jakimi są prace projektowe, zajęcia prowadzone przez praktyków zarówno w Uczelni, jak i w rzeczywistych warunkach funkcjonowania gospodarki.

Regulamin studiów przewiduje możliwości ich indywidualizacji w dwóch formach: Indywidualnej Organizacji Studiów oraz Indywidualnego Planu Studiów i Programu Nauczania.

Indywidualna Organizacja Studiów pozwala na zmiany kolejności oraz terminów zaliczania przedmiotów. Taka organizacja studiów przyznawana jest przez Dziekana osobom, które ze względu na swoje obowiązki poza Uczelnią nie mogą studiować według ogólnie obowiązującego planu. Regulamin nie rozstrzyga szczegółowo w jakich sytuacjach może być przyznana taka organizacja studiów. Nie jest to rozwiązanie odpowiadające standardom przyjętym w szkolnictwie wyższym, gdyż literalnie traktowane nie odnosi się do osób, które ze względów zdrowotnych, czy losowych nie są w stanie dostosować się do obowiązującego planu studiów. W szczególności nie wskazuje bezpośrednio jako beneficjentów indywidualnej organizacji studiów osób niepełnosprawnych. Z Indywidualnej Organizacji Studiów nie korzysta na ocenianym kierunku żaden student.

Indywidualny Plan Studiów i Program Nauczania przyznawany jest przez Dziekana na podstawie wniosku studenta i nauczyciela akademickiego, który podejmuje się zadania jego opiekuna naukowego. O studia według tego planu może ubiegać się student, który zaliczył pierwszy semestr i uzyskał średnią ocen nie niższą niż 4,0. Regulamin studiów nie określa na czym polegają studia według Indywidualnego Planu Studiów i Programu Nauczania w aspekcie ich celu, organizacji oraz zakresu realizowanych efektów kształcenia. Takie rozwiązania nie wskazują na odpowiednie promowanie studentów wybitnie uzdolnionych. Na ocenianym kierunku studiów z tej jej organizacji nie korzysta żaden student.

3.2)

Efekty kształcenia dla kierunku studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jakie nabywa absolwent w procesie kształcenia zostały rozpisane w tym samym układzie na szczegółowe efekty kształcenia dla każdego z przedmiotów oraz praktyk zawodowych ujętych w programie studiów. Realizacja szczegółowych efektów kształcenia została zapewniona przez zaprojektowanie odpowiedniej liczby godzin dla każdego przedmiotu oraz wskazanie jakie treści i w jaki sposób będą realizowane.

Szczegółowe efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne dla ocenianego kierunku studiów zostały określone w kartach przedmiotów. W karcie określono wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, których spełnienie jest niezbędne dla zrealizowania przyjętych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Analiza zawartości kart przedmiotów wskazuje, że efekty szczegółowe zostały w sposób prawidłowy odniesione do efektów kierunkowych. Określone w kartach treści programowe są odpowiednio rozbudowane i dla każdego z zagadnień wskazano, jakie efekty kształcenia realizuje. Kompletność programu kształcenia wyraża się również w tym, że w programach szczegółowych (sylabusach) wskazano, za pomocą jakich metod dydaktycznych realizowane są przewidziane dla nich treści kształcenia. Metody te są zróżnicowane i właściwie dobrane do przedmiotów. Dokonana przez Zespół oceniający analiza treści

programowych poszczególnych przedmiotów oraz stosowanych metod dydaktycznych prowadzi do stwierdzenia, że ich realizacja pozwala na osiągnięcie zakładanych w programie efektów kształcenia. Na tej podstawie można sformułować wniosek, że program kształcenia w ujęciu efektów kształcenia (kierunkowych i szczegółowych), treści programowych, form i metod dydaktycznych tworzy w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów spójną całość.

3.3).

Kierunek studiów *ekonomia* prowadzony na Wydziale Ekonomicznym w Opolu WSB we Wrocławiu nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1)

Czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru. System ECTS jest zgodny z obowiązującymi przepisami. Praktyki zawodowe zostały włączone w odpowiednim wymiarze do programu studiów i ich organizacja jest prawidłowa. Sekwencja modułów i przedmiotów jest ogólnie prawidłowa, jednakże wyraźne wyróżnienie praktycznego modułu kształcenia pozwoliłoby na bardziej precyzyjne określenie zakresu zajęć praktycznych. Występuje nadmierna koncentracja zajęć w trakcie dni przeznaczonych na ich realizację.

3.2)

Program kształcenia w ujęciu efektów kształcenia (kierunkowych i szczegółowych), treści programowych, form i metod dydaktycznych tworzy spójną całość.

3.3)

Kierunek studiów *ekonomia* prowadzony na Wydziale Ekonomicznym w Opolu WSB we Wrocławiu nie był dotychczas oceniany przez PKA.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

4.1).

Na kierunku *ekonomia* pierwszego stopnia zajęcia prowadzi 86 pracowników, w tym 9 osób stanowiących minimum kadrowe. 58 osób reprezentuje obszar nauk społecznych, z czego 41 osób dziedzinę nauk ekonomicznych (36 osób reprezentuje dyscyplinę *ekonomia*, 4 nauki o zarządzaniu i jedna finanse). Ponadto 18 osób reprezentuje obszar nauk humanistycznych, 4 – obszar nauk technicznych, 3 osoby – nauki ścisłe, 2 – nauki medyczne i nauki o zdrowiu oraz nauki o kulturze fizycznej oraz jedna osoba – nauki rolnicze. Spośród 86 osób, 12 osób to samodzielni pracownicy nauki (14%), 43 doktorów (50%) oraz 31 magistrów (36%). Zasadniczy trzon kadry dydaktycznej stanowią doktorzy. Taką strukturę, zarówno obszarów, dziedzin i dyscyplin oraz stopni i tytułów naukowych można uznać za właściwą, z punktu widzenia realizowanych na kierunku *ekonomia* efektów kształcenia.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki.

4.2).

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *ekonomia*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu – Wydział Ekonomiczny w Opolu zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

Z przedstawionej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego wynika, iż są oni zatrudnieni w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *ekonomia*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicki) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia..

Kierunek *ekonomia* został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych. Kierunkowe efekty kształcenia odnoszą się do trzech dyscyplin, tj. ekonomii, nauk o zarządzaniu oraz finansów. Minimum kadrowe kierunku *ekonomia* tworzy 9 pracowników naukowo – dydaktycznych, z czego trzech to samodzielni nauczyciele akademicki (jeden posiada tytuł naukowy profesora a dwie osoby stopień naukowy doktora habilitowanego). Pozostałych sześciu pracowników posiada stopień naukowy doktora.

Wszystkie osoby stanowiące minimum kadrowe mają dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych. 6 osób posiada dorobek w dyscyplinie *ekonomia*, 2 w dyscyplinie nauk o zarządzaniu oraz jedna w dyscyplinie finanse. Odpowiada to dyscyplinom, do których są przypisane efekty kształcenia. W przypadku jednej osoby brak jest dorobku naukowego z ostatnich pięciu lat, natomiast posiadane doświadczenie zawodowe odpowiada dyscyplinie, do której przypisane są efekty kształcenia.

Wszystkie osoby stanowiące minimum kadrowe złożyły stosowne oświadczenia upoważniające do zaliczenia do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia*. Wszyscy nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe zatrudnieni są na umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na

określonym kierunku i poziomie kształcenia. Dla 7 osób Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, a dla dwóch – dodatkowe.

Wszystkie oświadczenia złożone są z datą 01 października 2013 r., co jest niezgodne z przepisami art. 112a ust. 3 ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”, który obliguje do złożenia oświadczenia przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później jednak niż do dnia 30 czerwca.

Wszystkie osoby stanowiące minimum kadrowe prowadzą w bieżącym roku akademickim na kierunku *ekonomia*, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicki) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej Rozporządzenia.

Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne osób stanowiących minimum kadrowe kierunku *ekonomia* na I stopniu o profilu praktycznym są adekwatne do zakładanych efektów przedmiotowych oraz kierunkowych. W procesie dydaktycznym uczestniczą również osoby z doświadczeniem zawodowym. **Wymogi minimum kadrowego dla prowadzenia studiów I stopnia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym są spełnione. Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *ekonomia* stanowi trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, a zatem jest spełniony wymóg określony w § 14. 1. Rozporządzenia.**

Skład minimum kadrowego na kierunku *ekonomia* prowadzonego na Wydziale Ekonomicznym w Opolu w perspektywie długookresowej jest stabilny, bowiem wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego zatrudnione zostały na czas nieokreślony. Dla 7 spośród 9 osób stanowiących minimum kadrowe Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Minimum kadrowe, biorąc pod uwagę częstotliwość zmian jego składu, jest stabilne. W ostatnich trzech latach akademickich tylko jedna osoba została zmieniona w składzie minimum kadrowego.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *ekonomia*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:110 , co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Stosunek ten nie jest mniejszy niż 1:160, co jest zgodne z wymogiem określonym w tym rozporządzeniu.

Dziedziny oraz dyscypliny naukowe osób prowadzących zajęcia na kierunku oraz ich dorobek naukowy są zgodne z tematyką prowadzonych zajęć dydaktycznych. Jedynie jednej osobie o specjalności naukowej budownictwo, powierzono prowadzenie seminarium. Z wyjaśnień podczas wizytacji wynika, że osoba ta prowadziła seminarium na nieuruchomionej obecnie specjalności, związanej z wyceną nieruchomości.

Ponadto na kierunku *ekonomia* stosunkowo dużo zajęć wykładowych prowadzonych jest przez magistrów (33 wykłady prowadzone przez 20 osób z tytułem zawodowym magistra). Każda z tych osób posiada doświadczenie zawodowe w dyscyplinie zgodnej z tematyką i efektami prowadzonych przedmiotów. Natomiast należałoby zwrócić szczególną uwagę na liczbę powierzanych magistrów wykładów. Jedna z osób prowadzi w roku akademickim aż osiem różnych zajęć, w tym 6 różnych wykładów. Duża liczba prowadzonych zajęć może

wpłynąć negatywnie na ich jakość, nie tylko biorąc pod uwagę to, że osoba ta posiada tytuł magistra, ale również to, że niektóre z wykładów (m.in. „*Ekonomia menedżerska*”, „*Audytng*”) są kluczowe dla danej specjalności. W tym przypadku pożądane byłoby powierzenie zajęć dodatkowej osobie. Taka obsada zajęć, choć możliwa na kierunku o profilu praktycznym, wymaga systematycznego monitorowania.

Poza magistrami będącymi praktykami gospodarczymi doświadczenie zawodowe posiada ponadto 18 pracowników. Łącznie na kierunku *ekonomia* zajęcia prowadzi 38 pracowników posiadających doświadczenie zawodowe.

Obsada zajęć z seminarium dyplomowego nie budzi zastrzeżeń. Zajęcia seminaryjne rozpoczęte w r.a. 2012/2013 prowadzone są przez 28 promotorów, z czego 9 osób to samodzielni pracownicy naukowci.

Z punktu widzenia struktury obsady zajęć należy stwierdzić, że Wydział dobrze dobiera prowadzących zajęcia, powierzając je osobom zarówno z dorobkiem naukowym, jak również doświadczeniem zawodowym (lub jedno i drugie).

Niektóre z zajęć na kierunku *ekonomia* odbywają się z wykorzystaniem platformy e-learningowej Moodle. Kierunek *ekonomia* realizowany jest w formie studiów dofinansowanych w projekcie „WSB we Wrocławiu Wydział Ekonomiczny w Opolu kuźnią talentów ekonomicznych”, co pozwoliło na opracowanie kontentu do poszczególnych przedmiotów prowadzonych w formie e-learningu. Jednocześnie pracownicy naukowo – dydaktyczni przeszli szkolenie w zakresie e-learningu. Ponadto, na Wydziale jest wyspecjalizowana osoba, która zajmuje się e-learningiem, dzięki czemu jest możliwość indywidualnego, bieżącego przeszkolenia osób, które chcą prowadzić zajęcia na platformie lub pogłębić swoje dotychczasowe umiejętności korzystania z platformy Moodle.

Z punktu widzenia merytorycznego doboru kadry dydaktycznej można stwierdzić, że osoby prowadzące zajęcia na kierunku są właściwie dobrane. W ostatnich kilku latach ukształtowała się grupa osób stanowiąca stabilne minimum kadrowe kierunku, która ma dorobek w dziedzinie nauk ekonomicznych oraz doświadczenie zawodowe związane z efektami kierunku *ekonomia*. Liczba oraz struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku *ekonomia* umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Zespół Oceniający wizytował sześć różnych rodzajów zajęć. Ogólna ocena zajęć jest pozytywna, zapewnione zostały również właściwe warunki w jakich odbywały się zajęcia. Były one dobrze prowadzone, aktywny był udział studentów. Zastrzeżenia co do jednego z wykładów dotyczyły bardzo podawczego sposobu jego prowadzenia przy złym nagłośnieniu i braku aktywności studentów.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

Ekspert 2 - kadra, Ekspert 1 – dydaktyka, przewodniczący – wizytacja co najmniej 6 zajęć.

4.3).

Zasady zatrudniania pracowników na poszczególnych stanowiskach oraz ogólne zasady oceniania i awansowania pracowników reguluje statut Uczelni.

W zakresie zatrudniania pracowników naukowo – dydaktycznych Uczelnia stosuje zasadę zatrudniania niemal wyłącznie pracowników, dla których WSB jest jedynym miejscem pracy w szkole wyższej. Ponadto wśród asystentów i adiunktów przeważają pracownicy „pierwszoetatowi”. W chwili obecnej prawie 70% wszystkich pracowników etatowych Uczelni to osoby, dla których WSB we Wrocławiu jest podstawowym miejscem pracy. Ma to swoje odzwierciedlenie również w minimum kadrowym, ponieważ na kierunku *ekonomia* I stopnia dla siedmiu osób (na dziewięć) Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Docelowo władze Uczelni dążą do tego, aby w ciągu najbliższych 3 lat udział pracowników,

dla których WSB we Wrocławiu jest podstawowym miejscem pracy wzrósł do 80-85%. Ponadto, stosowana jest polityka pozyskiwania pracowników przede wszystkim poprzez zdobywanie kolejnych stopni i tytułów naukowych przez własnych pracowników. Ma to odzwierciedlenie w osiągniętych w tym zakresie efektach – ale przede wszystkim w stosunku do doktorów. W ciągu ostatnich pięciu lat doktoraty zrobiło osiem osób, z czego 7 to doktorzy prowadzący zajęcia na kierunku *ekonomia*. Należy ocenić to jako przejaw skuteczności stosowanej polityki. Natomiast niepokojący jest spadek liczby doktoratów w ostatnich dwóch latach. Brak jest natomiast awansów w zakresie habilitacji i tytułu profesora - żadna z osób prowadzących zajęcia na kierunku nie uzyskała awansów naukowych w rozpatrywanym okresie 5 lat.

Władze Wydziału przy zatrudnianiu asystentów kierują się zasadą zatrudniania własnych absolwentów studiów II stopnia.

W zakresie weryfikacji nauczycieli akademickich, Uczelnia ma sformułowane „Zasady okresowej oceny nauczycieli akademickich w WSB we Wrocławiu”. Formalnie obowiązują w tym zakresie dwa dokumenty wewnętrzne:

- Zarządzenie nr 26/2012 Rektora WSB we Wrocławiu z dnia 30.11.2012 r. w sprawie powołania Komisji ds. okresowej oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych na umowę o pracę na Wydziale Ekonomicznym w Opolu WSB we Wrocławiu,
- Uchwała nr 25/2012 Senatu WSB we Wrocławiu z dnia 23 października 2012 r. w sprawie przeprowadzenia okresowej oceny nauczycieli akademickich WSB we Wrocławiu zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Ocena okresowa obejmuje: procedurę oceny, zasady punktacji oraz zasady przygotowywania arkusza okresowej oceny przez pracownika naukowo – dydaktycznego. Procedura oceny przewiduje dostarczanie informacji zwrotnej, w której uczestniczy Wydziałowa Komisja ds. Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich. Obowiązujące zasady punktacji są szczegółowe i obejmują wszystkie istotne obszary działalności pracownika naukowo – dydaktycznego (m.in. ocenie punktowej podlegają publikacje, uzyskiwanie awansów naukowych, zrealizowane projekty badawcze, opieka nad kołem naukowym, wyróżniona praca magisterska, pełnienie funkcji organizacyjnych, sporządzane recenzje, itp.). Według przyjętych zasad, pracownicy sporządzają sprawozdania z działalności dydaktyczno – organizacyjnej oraz naukowo – badawczej za dany rok akademicki. Analiza wybranych podczas wizytacji przykładów arkuszy ocen wynika, że są one sporządzane w sposób rzetelny (z niewielkimi niedociągnięciami: np. w jednym przypadku brak sumy punktów za wszystkie rodzaje aktywności). Ponadto Wydział sporządza okresowy „Raport semestralny z działalności naukowo – badawczej Wydziału”.

Na Wydziale określone są również zasady przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych. Zasady te uregulowane są zarządzeniem Dziekana Wydziału Ekonomicznego z dnia 3 grudnia 2010 r, w sprawie hospitacji zajęć dydaktycznych. Załącznikiem do niniejszego zarządzenia jest sprawozdanie z hospitacji zajęć dydaktycznych. Hospitacje zajęć adiunktów, starszych wykładowców, asystentów i doktorantów przeprowadzane są co najmniej raz na dwa lata. Zasady hospitacji przewidują również sposób postępowania po dokonanej ocenie, co należy ocenić jako pozytywnie, jako element systemu doskonalenia jakości prowadzonych zajęć.

Wydział przedstawił 54 sprawozdania z przeprowadzonych w ciągu ostatnich trzech lat hospitacji. Oceny zawarte w sprawozdaniach są na ogół wysokie, ale są też uwagi krytyczne dotyczące oceny poszczególnych kryteriów, wraz z zaleceniami. Kolejne oceny tej samej osoby pokazują obszary, w których nastąpiła poprawa. Istniejący system hospitacji zajęć przez przełożonych należy uznać za właściwy.

System wsparcia rozwoju naukowego własnej kadry obejmuje kilka rodzajów aktywności, m.in. pokrywania kosztów przewodów doktorskich i habilitacyjnych, urlopowanie związane z awansami naukowymi, obniżanie pensum dydaktycznego, pokrywanie kosztów uczestnictwa w konferencjach i seminariach naukowych, wsparcie finansowe publikacji w wydawnictwach własnym i w zewnętrznych. W Regulaminie wynagradzania przewidziane są nagrody za wyróżniające się osiągnięcia naukowo i dydaktyczne. Szczególną rolę motywacyjną pełnią wysokie nagrody pieniężne za otrzymanie kolejnego awansu naukowego. Organizowane są seminaria dla doktorantów i habilitantów, w celu pomocy merytorycznej i metodycznej w pisaniu prac naukowych. Ponadto organizowana jest coroczna Konferencja Młodych Pracowników Naukowych Wyższych Szkół Bankowych. Pracownicy naukowo – dydaktyczni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wiedzieli o instrumentach wsparcia rozwoju naukowego, jak również podawali przykłady ich stosowania (por. niżej).

Od roku akademickiego 2009/2010 młodzi pracownicy naukowo-dydaktyczni (asystenci i adiunkci) biorą także udział w zajęciach przygotowujących ich do pracy w charakterze nauczyciela akademickiego w ramach Studium Pedagogicznego, działającego w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu.

Na spotkaniu Zespołu Oceniającego z pracownikami naukowo – dydaktycznymi obecnych było **ok. 30 osób**. W pierwszej części spotkania poruszany został temat przyszłości kierunku *ekonomia* na Wydziale. Pracownicy stwierdzili, że zakończenie finansowania kierunku w ramach projektu spowodowało zmniejszenie się liczby studentów na pierwszym roku. Jednak nie upatrywali w tym jedynej przyczyny niepowodzenia w uruchomieniu kierunku. Zdewaluowała się bowiem nazwa kierunku jako nazwa zbyt ogólna, należałoby ją doprecyzować odpowiednio do oferty programowej realizowanej przez daną uczelnię wyraźnie wskazując, jakie kompetencje uzyska absolwent po skończeniu kierunku w danej szkole. Wskazywali, że oferta programowa Wydziału Ekonomicznego w Opolu w zakresie kierunku *Ekonomia* jest dobrze dopasowana do potrzeb rynku pracy, być może wprowadzone zostaną pewne jej modyfikacje, ale Uczelnia jest zdeterminowana prowadzić kształcenie na tym kierunku w latach przyszłych.

Drugim obszarem dyskusji podczas spotkania z nauczycielami akademickimi był system wsparcia finansowego dla kadry wspomagający ich rozwój naukowy. Nauczyciele akademicy uznali ten system za dobrze funkcjonujący, odpowiednimi środkami dysponują kierownicy katedr z możliwością kumulacji w latach, co pozwala na lepsze wykorzystanie środków. System nagród znacząco motywuje pracowników do uzyskiwania stopni i tytułów.

Pracownicy podkreślali, że istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

4.4).

Kierunek *Ekonomia* e Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu nie był wcześniej wizytowany.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1)

Liczba pracowników naukowo – dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku jest wystarczająca. Struktura kwalifikacji kadry naukowo – dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku odpowiada efektom kierunku i umożliwia ich realizację.

Pracownicy Wydziału są przygotowani do prowadzenia zajęć na platformie e-learningowej i mają bieżącą możliwość podwyższania swoich umiejętności w tym zakresie.

4.2)

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku *ekonomia*, mają dorobek naukowy w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia (tj.: *ekonomia*, nauki o zarządzaniu i finanse) lub doświadczenie zawodowe związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia. W przypadku pracowników stanowiących minimum kadrowe, na dziewięć osób, osiem posiada odpowiedni dorobek naukowy, a jedna posiada adekwatne doświadczenie zawodowe. Wymogi minimum kadrowego dla prowadzenia studiów I stopnia na kierunku *ekonomia* o profilu praktycznym są spełnione. W przypadku jednego z nauczycieli akademickich stwierdzono zbyt dużą liczbę powierzonych zajęć, w tym wykładów (8).

4.3)

Polityka kadrowa prowadzona przez jednostkę zakłada budowanie własnej, stabilnej kadry, dla której Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Wydział posiada stosunkowo szczegółowy system Okresowej Oceny Nauczycieli Akademickich, obejmujący wszystkie istotne elementy aktywności pracownika naukowo – dydaktycznego (działalność dydaktyczną, naukową, organizacyjną). Wydział stosuje również system wsparcia dla nauczycieli akademickich, ze szczególnym uwzględnieniem awansów naukowych. Podejmowane działania są skuteczne wobec awansów doktorskich, natomiast intensyfikacji wymaga polityka awansowa w zakresie habilitacji i tytułu profesora.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Zajęcia dydaktyczne na Wydziale Ekonomicznym w Opolu odbywają się w jednym budynku, w którym mieści się również zaplecze administracyjne. Od 2008 r. budynek jest własnością Uczelni. Na bazę dydaktyczną w ww. budynku składa się 28 sal dydaktycznych (bez laboratoriów komputerowych), w tym: 3 sale wykładowe (od 144 do 176 miejsc), 18 sal ćwiczeniowych (od 34 do 66 miejsc) oraz 7 pracowni językowych (łącznie na 123 miejsca). Wszystkie sale są dobrze wyposażone w sprzęt multimedialny (w tym m.in. w projektory, tablicę interaktywną, sprzęt nagłośnieniowy, telewizory z DVD, zestawy audio). Sześć sal, w tym wszystkie wykładowe, są wyposażone w klimatyzację. Ponadto w budynku znajdują się 2 laboratoria komputerowe (na 18 i 20 miejsc), dwie sale ćwiczeniowo – komputerowe, wyposażone w laptopy (po 15 na salę) oraz mobilna sala komputerowa (30 notebooków). Łączna ilość miejsc w salach dydaktycznych to 1.335.

Do celów dydaktycznych dostępne jest oprogramowanie Microsoft Office 2007 i 2010 oraz pakiety Symfonia, Insert, Optima oraz Nova. Pakiety te pozwalają na realizację treści związanych ze zintegrowanym zarządzaniem firmą, w szczególności dedykowane są do małych i średnich firm w zakresie m.in.: prowadzenia pełnej księgowości, zarządzania zapasami, prowadzenie dokumentacji kadrowej, itp.

Treści, które są realizowane za pomocą powyższego oprogramowania na zajęciach laboratoryjnych powinny być zawarte w opisach przedmiotów. Przegląd przedmiotów realizowanych z wykorzystaniem tego oprogramowania (m.in. „Rachunkowość”, „Analiza

ekonomiczna”). wykazał, że w sylabusach brak jest informacji dla studentów o wykorzystywanym oprogramowaniu.

Uczelnia od roku akademickiego 2012/2013 wynajmuje dodatkowe pomieszczenia dydaktyczne w Zespole Szkół Ekonomicznych w Opolu, które są wykorzystane w zależności od potrzeb. Według otrzymanych informacji warunki w wynajmowanych pomieszczeniach są dobre (jedna aula na 200 miejsc, 24 sale ćwiczeniowymi z liczbą miejsc od 36 do 56 i 4 sale komputerowe z 15 miejscami), a zajęcia planowane są sporadycznie. Jeśli istnieje taka konieczność zajęcia planowane są w całości w ciągu dnia w wynajmowanym obiekcie, tak aby zminimalizować konieczność przemieszczania się studentów między obiektami.

Na terenie Wydziału studenci mają dostęp do bezprzewodowego internetu. Ponadto w budynku znajdują się tzw. strefy studenta (na I, II i V piętrze, jako miejsca służące do wypoczynku), wyposażone w 13 stanowisk komputerowych.

Ilość, strukturę oraz wyposażenia sal dydaktycznych należy uznać za dobre, zapewniające realizację przedmiotowych i kierunkowych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*, na I stopniu o profilu praktycznym.

Wyższa Szkoła Bankowa posiada bibliotekę Główną we Wrocławiu oraz Bibliotekę Wydziałową w Opolu. Biblioteka WSB we Wrocławiu posiada obecnie prawie 99 tys. woluminów, a biblioteka wydziałowa ponad 15 tys. Na wysoką ocenę zasługuje dynamika przyrostu księgozbioru w ostatnich pięciu latach (w bibliotece głównej o ok. 40 tys., a w wydziałowej o ok. 7 tys. woluminów). W przypadku Wydziału jest to wynikiem realizacji projektu „WSB we Wrocławiu Wydział Ekonomiczny w Opolu kuźnią talentów ekonomicznych”, którego przedmiotem jest m.in. dofinansowanie kierunku *ekonomia* w latach 2010 – 2015. W ramach tego projektu wydatkowano środki w wysokości 130 tys. zł na zakup książek ekonomicznych. Ponadto Wydział przeznacza rocznie ok. 20 tys. zł. na uzupełnianie księgozbioru.

Wybrane losowo pozycje literatury z kart przedmiotów były w większości dostępne, jeśli nie w bibliotece wydziałowej to w głównej we Wrocławiu. W bibliotece wydziałowej istnieje możliwość zamówienia i wypożyczenia książki z biblioteki głównej, ale według informacji uzyskanych w bibliotece studenci na ogół nie korzystają z tej możliwości, woląc pojechać do biblioteki we Wrocławiu i wypożyczyć tam potrzebne książki.

W ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki WSB we Wrocławiu dysponuje dostępem do wielu baz danych, które zawierają również czasopisma z zakresu ekonomii, m.in. EBSCO, Elsevier Sciences, Springer, Web of Knowledge, itp. Biblioteka zapewnia również dostęp do ok. 500 tytułów książek on-line na platformie IBUK.PL

W zestawie prenumerowanych czasopism są podstawowe pozycje z zakresu ekonomii. W czytelni znajdują się cztery stanowiska komputerowe wyposażone w skaner oraz drukarkę. Ponadto w czytelni znajduje się stanowisko dla osób niepełnosprawnych, w tym niedowidzących, wyposażone w drukarkę z alfabetem Braille’a.

Analiza bazy materialnej Wydziału oraz zasobów bibliotecznych pozwalają stwierdzić, że są one na dobrym poziomie, zapewniając studentom dobre warunki studiowania oraz realizację założonych efektów kształcenia.

Budynek WSB w Opolu znajduje się w ścisłym centrum miasta. Zdaniem studentów spełnia on wszystkie ich wymagania. W większości sal dydaktycznych znajduje się sprzęt multimedialny, a w przypadku, gdy nie jest na stałe w wyposażeniu jest możliwość wypożyczenia go z portierni. Studenci są zdania, że Uczelnia cały czas realizuje działania na rzecz poprawy warunków kształcenia poprzez powiększenie i polepszanie bazy infrastruktury, tworzenie bardziej komfortowych warunków nauki oraz doposażenie pomieszczeń służących

działalności dydaktycznej oraz naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką na poziomie wyższym.

W programie studiów przewidziane są praktyki studenckie. Wymiar praktyk od r.a. 2013/2014 wynosi 8 tygodni, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Wydział przedstawił listę 517 instytucji, z którymi podpisane są umowy i w których realizowane są praktyki studenckie. Przekrój organizacji jest bardzo szeroki, m.in. są to: jednostki administracji państwowej i samorządowej, instytucje pozarządowe, instytucje finansowe, biura rachunkowe, przedsiębiorstwa przemysłowe, firmy transportowe, itd..

Organizacją praktyk studenckich zajmuje się Dział Praktyk i Promocji Zawodowej, który sprawuje nadzór nad doбором miejsc praktyk oraz ich przebiegiem. Ze względu na strukturę studentów (ponad 90% studentów kierunku *ekonomia* stanowią studenci niestacjonarni) część praktyk jest zaliczana w ramach wykonywanej pracy zawodowej (ponad połowa wszystkich praktyk). Od r.a. 2013/2014 wraz z wydłużeniem trwania praktyk zmieniony został Regulamin praktyk. Przewiduje on możliwość częściowego zaliczenia praktyki w ramach m.in. pracy zawodowej. O częściowym zaliczeniu praktyki będzie decydował Dziekan, po przedstawieniu stosownych dokumentów przez studenta. Taką zmianę należy ocenić pozytywnie, ponieważ będzie możliwość bardziej precyzyjnego zrealizowania programu praktyki, również z wykorzystaniem pracy zawodowej lub prowadzonej działalności gospodarczej.

Można stwierdzić, że lista instytucji, w których odbywają się praktyki studenckie, łącznie z ich zaliczeniem w ramach pracy zawodowej jest bardzo bogata. Instytucje te zapewniają realizację programu praktyki dla kierunku *ekonomia*.

Odrębnym zagadnieniem są instytucje, w których studenci mogliby, poza praktykami, odbywać zajęcia w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i umożliwiając bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów (np. wizyty studyjne). Wydział realizuje Program Partnerstwa Biznesowego, w ramach którego przewidziane jest m.in. opiniowanie efektów i programów kierunków lub specjalności. Ze względu na fakt, że Wydział prowadzi kierunek *ekonomia* o profilu praktycznym koniecznym wydaje się rozszerzenie tej współpracy, również na inne aktywności (np. prace projektowe, analizy/opracowanie studiów przypadków w oparciu o konkretne przedsiębiorstwa, wizyty studyjne, szczególnie w przypadku studiów stacjonarnych).

Praktyki studenckie są bardzo ważnym elementem kształcenia w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu Wydziale Ekonomicznym w Opolu. Ich organizacja i koordynacja stanowi priorytetowe zadanie Biura Karier. Praktyki umożliwiają studentom zdobycie doświadczenia zawodowego już w czasie studiów, pozwalając na wzbogacenie wiedzy teoretycznej o praktyczną znajomość zagadnień związanych ze studiowaną specjalnością. Praktyki zawodowe to także możliwość zdobycia cennego doświadczenia zawodowego i szansa na zaprezentowanie się potencjalnym pracodawcom.

Budynek dydaktyczny Wydziału jest w pełni przystosowany do wymagań osób niepełnosprawnych ruchowo (windy, podjazdy), jak również do innych rodzajów niepełnosprawności, w szczególności do potrzeb osób niedowidzących i niewidzących. W tym zakresie na Wydziale są unikatowe oznakowania (np. tablice informacyjne przy niektórych salach) w języku Braille'a. Ponadto w czytelnicy istnieje możliwość korzystania ze stanowiska przystosowanego dla takich osób, w tym również możliwość robienia wydruków w języku Braille'a.

Kierunek nie był dotychczas wizytowany.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Liczbę, strukturę oraz wyposażenie sal dydaktycznych należy uznać za dobre, zapewniające realizację przedmiotowych i kierunkowych efektów kształcenia na kierunku *ekonomia*, na I stopniu o profilu praktycznym. Infrastruktura dydaktyczna przystosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Analiza zasobów bibliotecznych pozwala stwierdzić, że są one na dobrym poziomie i dodatkowo mogą być wspierane bogatym księgozbiorem Biblioteki Głównej WSB we Wrocławiu.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Nie dotyczy

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ocena: nie dotyczy

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Nie dotyczy

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1).

Warunki i tryb przyjmowania kandydatów na studia określone są przez Konwent Uczelni. Stosowne uchwały zgodne są z przepisami Ustawy z dnia 27.07.2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Rekrutacja kandydatów na rok akademicki 2013/2014 prowadzona była w oparciu o Uchwałę nr 62/2012 Konwentu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu z dnia 30 maja 2012 w sprawie uchwalenia zasad rekrutacji na studia wyższe na Wydziale Ekonomicznym w Opolu na rok akademicki 2013/2014. Uchwała ta reguluje zasady przyjęć na studia obywateli polskich i cudzoziemców. Decyzję o przyjęciu na studia podejmuje dziekan wydziału. Od decyzji dziekana kandydatowi przysługuje prawo odwołania do rektora uczelni. Kandydaci zobowiązani są do złożenia określonych w Uchwale dokumentów, wśród których wymienione jest świadectwo dojrzałości bądź świadectwo ukończenia szkoły średniej. Osoby, które uzyskały świadectwo dojrzałości za granicą zobowiązane są oprócz tego dostarczyć tłumaczenie świadectwa przez tłumacza przysięgłego. Kandydaci, którzy uzyskali świadectwo dojrzałości w kraju nie objętym umową o równorzędności muszą dodatkowo dokonać nostryfikacji dokumentu bądź przedłożyć zaświadczenie polskiego konsula lub organów oświatowych potwierdzające uprawnienia do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe. Kandydaci na studia przyjmowani są według kolejności zgłoszeń do wyczerpania limitu miejsc. Regulacje w zakresie przyjmowania kandydatów na studia nie zawierają żadnych postanowień dyskryminacyjnych. Przyjmowanie wszystkich kandydatów oznacza jednak, że zasady rekrutacji nie umożliwiają ich doboru z uwzględnieniem wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Limit przyjęć wynosił na ocenianym kierunku studiów w roku akademickim 2013/2014 50 osób na studia stacjonarne i 150 na studia niestacjonarne.

Limity takie odpowiadają potencjałowi dydaktycznemu jednostki i zapewniają utrzymanie jakości kształcenia. W związku ze zgłoszeniem się zbyt małej liczby kandydatów na kierunek *ekonomia* nie został on uruchomiony, a kandydatom zaproponowano podjęcie studiów na innych kierunkach.

Decyzję o przyjęciu na studia podejmuje Dziekan Wydziału. Od decyzji Dziekana przysługuje odwołanie do Rektora, w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia listy przyjętych. Decyzja Rektora Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku jest ostateczna. Zasady rekrutacji są zgodne z obowiązującym prawem, jednolite dla wszystkich, nie zauważono żadnych elementów dyskryminacji kandydatów. Nie odbiegają one od standardów przyjętych w uczelniach wyższych w Polsce. Liczba rekrutowanych studentów jest właściwa z punktu widzenia potencjału dydaktycznego jednostki i jakości kształcenia.

7.2).

Program kształcenia na kierunku *ekonomia* przewiduje, że wszystkie przedmioty kończą się zaliczeniem, zaliczeniem i egzaminem bądź egzaminem. Programy studiów stacjonarnych uruchomione od roku akademickiego 2012/2013 wprowadzają 26 przedmiotów kończących się zaliczeniem i egzaminem bądź egzaminem. Egzaminy te są równomiernie rozłożone w trakcie całych studiów, od 3 do 5 w semestrze. Egzaminami objęte są wszystkie przedmioty podstawowe, trzy przedmioty kierunkowe, język obcy, jeden przedmiot kształcenia ogólnego, sześć przedmiotów specjalnościowych oraz sześć przedmiotów do wyboru. Natomiast na studiach niestacjonarnych studenci zdają łącznie 23 egzaminy, o trzy mniej z przedmiotów do wyboru. Taki rozkład egzaminów w trakcie studiów oraz odniesienie ich do przedmiotów są prawidłowe i stymulują do uczenia się w trakcie całych studiów.

Jak wskazano wyżej w szczegółowych programach kształcenia określone zostały formy zaliczania przedmiotów. Są one odpowiednio dostosowane do zakładanych celów i efektów kształcenia i odpowiednio motywują do ich osiągania. W szczególności przewidują one systematyczne sprawdzanie wiedzy i umiejętności nabywanych w trakcie zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń i wystawienie ocen cząstkowych.

W Uczelni obowiązują zasady wystawiania ocen i przekazywania studentom informacji o nich pozwalające na przejrzystość całego systemu i obiektywizm oceniania. Studenci mają zagwarantowaną możliwość wnoszenia odwołań od dokonanej oceny i jej weryfikacji. Wymagania odnośnie do zaliczenia przedmiotu i zdania egzaminu końcowego są odpowiednio wystandaryzowane w Regulaminie studiów oraz sylabusach przedmiotów.

Struktura ocen z letniej sesji egzaminacyjnej roku akademickiego 2012/2013 w ramach pierwszego podejścia była następująca: oceny 2: 9,3 %, oceny 3,0: 16,7 %, oceny 3,5: 10,9 %, oceny 4,0: 22,2 %, oceny 4,5: 14,2 %, oceny 5,0: 26,7 %. Tak więc już w ramach pierwszego podejścia prawie 2/3 studentów otrzymało oceny dobre i bardzo dobre. Struktura ocen jest jednak zróżnicowana w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów. Przykładowo z przedmiotu Polityka społeczna zostały wystawione wyłącznie oceny 4,0 w liczbie 111 i 5,0 w liczbie 14. Z kolei z Analizy ekonomicznej w pierwszym podejściu było 70 ocen 2,0, 20 ocen 3,0, 20 ocen 3,5, 48 ocen 4,0, 34 oceny 4,5 i 58 ocen 5,0. W drugim podejściu 46 osób otrzymało ocenę 2,0 a w trzecim 37 studentów miało ocenę 2,0. Świadczy to niewątpliwie o zróżnicowanym podejściu poszczególnych prowadzących zajęcia do wymagań egzaminacyjnych. Struktura ocen z egzaminów dyplomowych w sesji letniej była następująca: oceny bardzo dobry: 44; oceny dobry plus: 109; oceny dobry: 118; oceny dostateczny plus: 19; oceny dostateczny: 3; oceny niedostateczny: 1. Wskazuje to, że wystawiane są w zdecydowanej większości oceny dobry i dobry plus. Ocen poniżej 4,0 jest bardzo mało.

Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia niezbędną przejrzystość i

obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane. Jego praktyczne stosowanie nie jest jednak zbyt restrykcyjne.

Studenci zdają sobie sprawę czym są punkty ECTS i jak dzięki nim można kształtować swój tok studiów, jednak z uwagi na specyfikę kierunku uważają, że indywidualizacja toku kształcenia jest możliwa jedynie w niewielkim stopniu. Regulamin studiów przewiduje możliwość ubiegania się o indywidualny plan studiów i program kształcenia. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest właściwy. Przedmioty, które wymagają zdecydowanie więcej czasu mają swoje odzwierciedlenie w ilości punktów ECTS.

7.3).

Uczelnia, za pomocą wydziałowego Samorządu oraz koordynatora programu Erasmus informuje studentów o możliwości wyjazdów na studia za granicę w ramach programu. Studenci wizytowanego kierunku wiedzą o możliwości wyjazdu, są informowani o warunkach studiowania za granicą, zwłaszcza o możliwościach stwarzanych przez system ECTS, jednak z uwagi na tryb studiów – studia niestacjonarne, pracę zawodową oraz sytuację rodzinną nie decydują się na podjęcie edukacji za granicą (por. niżej).

Współpraca międzynarodowa realizowana jest przede wszystkim na poziomie WSB we Wrocławiu, natomiast zakres współpracy międzynarodowej realizowanej przez ocenianą jednostkę jest niewielki.

W ramach wymiany studenckiej w ostatnich dwóch latach w ramach programu Erasmus wyjechało dwóch studentów (w tym jedna osoba na praktykę). WSB organizuje również praktyki w ramach umów bilateralnych, w tym z Ukrainą. W ramach tej wymiany, w ostatnich dwóch latach wyjechało sześciu studentów. Mała liczba wyjeżdżających studentów w ramach programów międzynarodowych podyktowana jest przede wszystkim charakterem studiów niestacjonarnych i małym zainteresowaniem studentów, ze względu na pracę zawodową. Na podstawie bezpośrednich rozmów podczas wizytacji można stwierdzić, że istnieją duże możliwości wyjazdów studentów (oferta wyjazdów WSB we Wrocławiu jest w pełni dostępna dla studentów Wydziału Ekonomicznego w Opolu). Również prowadzona przez Uczelnię polityka informacyjna w tym zakresie pozwala studentom na zapoznanie się z możliwościami wymiany i wyjazdów zagranicznych.

Również niewielka jest aktywność międzynarodowa w zakresie wyjazdów pracowników naukowo – dydaktycznych i administracyjnych. Współpraca z Niemcami i Ukrainą w zakresie prowadzenie zajęć za granicą obejmuje pojedyncze wykłady w ostatnich pięciu latach. Uczelnia organizuje również wykłady gościnne zagranicznych wykładowców poświęcone tematyce związanej z kierunkiem *ekonomia*. W wykładach tych mogą uczestniczyć również studenci Wydziału Ekonomicznego w Opolu. W ostatnich pięciu latach odbyło się 8 takich wykładów prowadzonych przez naukowców i praktyków z Francji i Niemiec. Jednak wykłady te odbywały się we Wrocławiu.

Udział studentów Wydziału w programach międzynarodowych jest znikomy, chociaż możliwości wyjazdów oraz udziału w takich programach istnieje. Pomimo specyfiki studiów niestacjonarnych należałoby zintensyfikować działania mające na celu w większym zakresie włączenie studentów w aktywności współpracy międzynarodowej (również studentów studiów stacjonarnych).

7.4).

Opiekę dydaktyczną i naukową na wizytowanym kierunku należy ocenić pozytywnie. Wykładowcy posiadają ustalone godziny konsultacji dydaktycznych, które wg opinii studentów są dopasowane do ich potrzeb i wymagań. System informowania o nich jest ogólnodostępny. Wszystkie zmiany w tym zakresie są bezzwłocznie umieszczane na extranecie, dzięki czemu możliwy jest płynny przepływ informacji na linii uczelnia – student. W dziedzinie pomocy naukowej, studenci podkreślali, odpowiednie wsparcie merytoryczne ze strony nauczycieli akademickich.

Wiedza studentów jest weryfikowana na bieżąco podczas „wejściówek”, odpowiedzi ustnych podczas zajęć etc. Wiedza i umiejętności ponadto weryfikowane są podczas zaliczeń i egzaminów końcowych.

Studenci mają prawo wglądu w swoje pisemne egzaminy oraz projekty, jak również otrzymują informacje zwrotne o popełnionych błędach podczas konsultacji. Dzięki temu jest możliwa stała wymiana uwag pomiędzy nauczycielami akademickimi i studentami.

Studenci informowani są o wynikach egzaminów na różne sposoby, osobiście, za pomocą poczty elektronicznej czy extranetu.

Wymagania w aktualnym systemie ocen nie zawsze są wystandaryzowane i zależą od prowadzącego przedmiot. W kartach przedmiotów widnieje informacja w jakiej formie odbywa się zaliczenie przedmiotu, przy czym formy te na ogół określają egzamin pisemny lub kolokwium. Standaryzacja wymagań powinna polegać na określeniu tego co dokładnie student powinien umieć na ocenę dostateczną, dobrą i bardzo dobrą.

Regulamin studiów Wyższej Szkoły Bankowej przewiduje możliwość studiowania według indywidualnych planów studiów i programów kształcenia. Studenci nie byli świadomi takich możliwości, jednak w czasie spotkania przyznali, że jest to interesująca propozycja ze strony Uczelni.

Umowa o studiowaniu nie zawiera klauzul analogicznych do uznanych przez UOKiK za niedozwolone.

Studenci uważają, że w kartach przedmiotów znajdują pełną informację o treściach kształcenia, jak wspomniano wyżej, pozytywnie oceniają wspomaganie kształcenia za pomocą e-learningu i korzystanie z zamieszczonych tam materiałów dydaktycznych.

Studenci wiedzą czym są sylabusy. Wskazali, że z pewnością wszystkie niezbędne materiały i informacje znajdują się w extranecie. Nigdy nie mieli problemu z ich znalezieniem choć zauważyli, że nie są one niezbędne, ponieważ wszystkie informacje otrzymują podczas pierwszych zajęć w semestrze.

W obrębie Uczelni, studenci ocenianego kierunku, którzy ukończyli I rok studiów mają możliwość ubiegania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które jest mechanizmem motywującym studentów do osiągnięcia lepszych.

W Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu funkcjonuje Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna. W skład Komisji Stypendialnych wchodzi studenci i pracownicy, przy czym większość stanowią studenci. Studenci mogą ubiegać się o pomoc materialną w formie: stypendium socjalnego, stypendium rektora, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, zapomogi. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu Przyznawania i Wypłacania Świadczeń Pomocy Materialnej dla Studentów Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu. Podział dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej, jak również proporcje funduszy pomiędzy stypendiami są zgodne z art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje stypendialne zawierają wszystkie

elementy przewidziane w art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Komisja stypendialna jest powoływana zgodnie z przepisami Ustawy i większość jej składu stanowią studenci, co jest zgodne z art. 177 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Kryteria przyznawania stypendium specjalnego, stypendium socjalnego oraz zapomogi są zgodne z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Uczelnia monitoruje obowiązujący stan prawny i dokonuje na bieżąco stosownych zmian wynikających ze zmian legislacyjnych, m.in. w przedmiocie ustalania dochodu.

Uczelnia wspiera organizacje studenckie, w tym Samorząd studencki. Samorząd stara się animować życie społeczno-kulturalne Uczelni poprzez różnego rodzaju akcje o charakterze charytatywnym, integracyjnym oraz społecznym. Działalność Samorządu studenckiego jest zauważalna przez studentów wizytowanego kierunku. Potrafili oni wymienić i opisać inicjatywy i akcje organizowane przez Samorząd. Studenci uważają, że praca Samorządu jest znacząca, a oni sami korzystają z jego działalności – biorą udział w inicjatywach organizowanych przez Samorząd.

Samorząd studencki ceni sobie współpracę z Władzami Uczelni. Relacje te mają charakter partnerski. Uczelnia wspiera organizowane przedsięwzięcia zarówno merytorycznie, jak i finansowo.

Uczelnia jest zorientowana na proces uczenia się studenta, student otrzymuje wsparcie na wielu polach, począwszy od naukowego i dydaktycznego, a na materialnym skończywszy. W czasie studiów istnieje możliwość uczestniczenia w programach badawczych, a także w pracach i działalności kół zainteresowań oraz kół naukowych. Proces uczenia się jest zorientowany na wykorzystanie praktyczne wiadomości teoretycznych nabytych podczas zajęć dydaktycznych.

Studenci dość aktywnie uczestniczyli w spotkaniu i odpowiadali na pytania. Studenci podczas spotkania przedstawili opinie, z których jasno wynika, że są ogólnie zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej Uczelni. Identyfikują się z Uczelnią i starają się aktywnie włączyć w życie społeczności akademickiej.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO podkreślali, że realizują różne badania poprzez działanie w jednym z kilku kół naukowych zrzeszających studentów ocenianego kierunku. Zdaniem studentów jest to najlepsza możliwość poznania z czym wiąże się życie naukowca. Bardzo chętnie angażują się w powierzone badania, gdyż dzięki temu mają możliwość pogłębienia swojej wiedzy na interesujące ich tematy oraz wyjazd na różne konferencje tematyczne bądź też sesje. Studenci zwracali uwagę na to, że Uczelnia nie stwarza żadnych dodatkowych problemów przy zakładaniu nowego koła naukowego. Zasady są przejrzyste i zrozumiałe a studenci mogą liczyć na wsparcie Władz Uczelni. Pozytywnie odnosili się do obsługi administracyjnej i łatwości w kontaktach z pracownikami Uczelni.

Z największych problemów przedstawianych przez studentów należy wskazać przede wszystkim zbyt małą liczbę miejsc parkingowych. Studenci obecni podczas spotkania ponownie wybraliby wizytowany kierunek, ponieważ spełnił większość ich oczekiwań. Podkreślali na spotkaniu, że ich Uczelnia jest otwarta na studenta, nowoczesna i innowacyjna. Przyjazna obsługa administracyjna, bliskość od miejsca zamieszkania i poziom merytoryczny to zdaniem studentów kluczowe elementy składające się na ich pozytywną opinię.

Bardzo pozytywnie studenci wypowiedzieli się na temat nauczycieli akademickich - oceniając ich jako osoby kompetentne, merytoryczne i wymagające. Także pozytywnie oceniali opiekę materialną.

7.5).

Kierunek Ekonomia w Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu nie był wcześniej wizytowany.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Rekrutacja prowadzona jest na zasadzie przyjmowania wszystkich kandydatów spełniających warunki formalne do wyczerpania limitu miejsc co oznacza, że nie bierze pod uwagę doboru kandydatów ze względu na ich wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia.

7.2)

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia niezbędną przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane. System oceny osiągnięć studentów jest powszechnie akceptowany przez studentów. Studenci nie dostrzegają zbyt dużej możliwości indywidualizacji procesu kształcenia.

7.3)

Współpraca międzynarodowa w odniesieniu do wymiany studentów ocenianej jednostki ma niewielki zakres. Współpraca ta koncentruje się przede wszystkim na WSB we Wrocławiu. Potencjalna oferta wyjazdów i innych zagranicznych aktywności studentów Wydziału Ekonomicznego w Opolu jest stosunkowo bogata, ale nie jest ona wykorzystana. Ten obszar, a w szczególności przełożenie współpracy międzynarodowej na osiągnięte efekty kształcenia, powinien być przedmiotem bardziej intensywnych działań władz Wydziału.

7.4)

Studenci mają zapewnioną w wystarczającym, ich zdaniem, stworzoną opiekę dydaktyczną, naukową i materialną

7.5)

Kierunek Ekonomia w Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu nie był wcześniej wizytowany.

Kryterium 8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

8.1).

W Uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony i zatwierdzony w Uchwale Senatu Nr 5/2012 z dnia 4 kwietnia 2012 r. w sprawie utworzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu, w którym określono szczegółowe zadania dla tego systemu. System ten powstał na bazie wcześniejszych doświadczeń i działań Wydziału w zakresie podnoszenia jakości

kształcenia, m.in. od wielu lat prowadzone są badania ankietowe wśród studentów, trwają prace w projektach poświęconym jakości kształcenia a także badane są losy absolwentów i ich przydatność na rynku pracy.

Zgodnie z uchwałą 6/2012 Senatu WSB we Wrocławiu w skład WSZJK wchodzi: Uczelniana Komisja ds. zapewnienia jakości kształcenia; Wydziałowe Komisje ds. zapewnienia jakości kształcenia; Uczelniane Biuro ds. Jakości Kształcenia wraz z Pracownią analiz i przetwarzania informacji. Skład, tryb wyboru oraz zakres działania Komisji ustala Senat Uczelni. Na Wydziale Ekonomicznym w Opolu uchwałą nr 14/2012 z 4.12.2012 Rady Wydziału powołano czteroosobowy Wydziałowy Zespół ds. jakości kształcenia, którego zadaniem był nadzór na funkcjonowaniem i prawidłową realizacją Systemu. Zespół ten od 2013 roku działa jako Wydziałowa Komisja ds. jakości kształcenia.

Organem odpowiedzialnym za funkcjonowanie WSZJK na Wydziale jest Dziekan Wydziału. W roku akademickim 2012/2013 powołany został Prodziekan, który również uczestniczy w zarządzaniu WSZJK, a w tym: dba o sprawny przepływ komunikacji wewnątrz Wydziału; jest w stałym kontakcie z samorządem studenckim; współpracuje z wykładowcami szczególnie w zakresie pomocy w opracowywaniu kart przedmiotów, przypisywaniu efektów kształcenia, weryfikacji i aktualizacji programów nauczania itp.

Z opisu wynika, że SJK funkcjonujący w Uczelni ma zdefiniowane ramy merytoryczne, tj. cele i zadania, kryteria oraz określone płaszczyzny działania. Ogólnemu opisowi tych elementów nie towarzyszą jednak konkretne procedury i sposoby ich realizacji. Formalizacja działań poprzez procedury zwiększyłaby ich efektywność a także ułatwiłaby odróżnienie co jest informacją o systemie jakości w ogóle, a co dotyczy konkretnych działań w wizytowanej jednostce.

Strona narzędziowa SZJK nie odbiega od przyjętych rozwiązań stosowanych w uczelniach. Z otrzymanych przez Zespół dokumentów oraz przeprowadzonych rozmów wynika, że podstawowymi narzędziami systemu są badania ankietowe (studentów, absolwentów, pracowników oraz pracodawców) oraz sprawozdania z oceny własnej nauczycieli akademickich oraz jej jednostek organizacyjnych oraz hospitacji zajęć.

Na Wydziale Ekonomicznym przeprowadza się ocenę jakości kształcenia w następujących obszarach.

1. Ocena pracowników przez studentów w wyniku ankietyzacji.

Wszyscy pracownicy podlegają ankietyzacji na koniec każdego semestru. Zespół Oceniający podczas wizytacji stwierdził, że ankiety są przedmiotem analizy przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia a następnie przekazywane ocenianemu nauczycielowi przez bezpośredniego przełożonego. Syntetyczne wyniki ankiet z ostatniego roku wskazują, że ankietyzacja wypadła pozytywnie dla nauczycieli akademickich.

Zespół Oceniający zapoznał się z wypełnionymi formularzami ankiet studenckich.

Studenci w spotkaniu z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że od roku akademickiego 2009/2010 wypełniają ankietę, poprzez którą wyrażają swoją opinię na temat zajęć dydaktycznych oraz ich prowadzących. Zgromadzone wyniki ankiet poddawane są analizie statystycznej, a następnie częściowo publikowane.

2. Hospitacje pracowników

Hospitacje pracowników przeprowadzane są dla każdego nowozatrudnionego pracownika a także dla pozostałych pracowników w ustalonych okresach. Zespół Oceniający otrzymał do wglądu arkusze hospitacyjne z ostatniego roku. W roku akademickim 2013/2014 wprowadzono obowiązek przeprowadzania hospitacji zajęć prowadzonych przez 50% nauczycieli akademickich na wszystkich kierunkach studiów z uwzględnieniem iż liczba

nauczycieli akademickich prowadząca zajęcia o charakterze ćwiczeniowym powinna być proporcjonalna do ich udziału w ogólne pracowników. Ustalono zespół osób, którym powierzono przeprowadzenie hospitacji. Hospitacje wypadły generalnie pozytywnie, niemniej jednak Zespół prowadzący hospitacje rekomenduje zwiększenie ich częstotliwości.

3. Ocena kadry akademickiej.

W ramach systemu zapewniania jakości kształcenia oceniana jest również kadra akademicka. Ocena obejmuje działalność dydaktyczną, naukową i organizacyjną. Ocena taka przeprowadzana jest w każdym roku akademickim. Kompleksowa ocena kadry odbywa się w cyklu czteroletnim.

4. Weryfikacja programów kształcenia i efektów kształcenia

W ramach WZJK Wydział opracował „Wytyczne tworzenia, zatwierdzania, przeglądów programów i weryfikacji efektów kształcenia”. Dokument ten ma charakter przejściowy, docelowo zostanie on zastąpiony procedurami WSZJK na Wydziale Ekonomicznym w Opolu. Szczegółowe wskazania obejmują następujące obszary: tworzenie, zatwierdzanie, monitoring i przegląd programów kształcenia oraz weryfikacja efektów kształcenia. W zakresie obu obszarów zostały opracowane odpowiednie wzory dokumentów. W ramach monitoringu i doskonalenia programów kształcenia okresowych przeglądów dokonuje Wydziałowy Zespół ds. jakości kształcenia. Przeglądy te obejmują szereg działań (procedur), m.in. opinie o programach zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy, analizę monitorowania karier studenckich, weryfikację systemu punktów ECTS, spełnienie wymagań minimum kadrowego etc. Raz na dwa lata przeprowadzana jest analiza porównawcza programów kształcenia prowadzonych w Uczelni z programami prowadzonymi w innych polskich uczelniach. W wyniku tych przeglądów opracowano m.in. nowe podejście do praktyk zawodowych, rozszerzając ich czas trwania i zakres wymagań merytorycznych. Zaproponowane rozszerzenia umożliwiają pogłębianie zaplanowanych efektów kształcenia. Biorąc pod uwagę praktyczny profil kształcenia został także rozbudowany system prac projektowych wykonywanych przez studentów.

W obszarze weryfikacji efektów kształcenia działania obejmuje przede wszystkim określenie ogólnych zasad oceny studentów, zasad weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych w trakcie praktyki zawodowej, zasad weryfikacji efektów końcowych obejmujących kontrolę i nadzór nad procesem dyplomowania oraz badanie losów badania absolwentów.

Ważnym elementem są same mechanizmy sprawdzania stopnia osiągnięcia założonych w programie efektów kształcenia oraz odpowiedzialność organów Wydziału i Uczelni za ich funkcjonowanie. Wytyczne w tym zakresie przedstawione są w cytowanym dokumencie.

Efekty działania systemu weryfikacji efektów kształcenia na wizytowanym Wydziale widoczne są m.in. we wskazanych wyżej zmianach procesu dyplomowania.

W czasie wizytacji przedstawiono efekty prac Zespołu Wydziałowego, tj. Raporty z działania na rzecz poprawy jakości kształcenia na Wydziale Ekonomicznym w Opolu z I i II semestr 2012/2013, Analizę efektów kształcenia na Wydziale Ekonomicznym w Opolu za rok akademicki 2012/2013, a także Sprawozdanie Dziekana z analizy efektów kształcenia za rok akademicki 2012/2013. Również na podstawie dokumentów przedstawionych w czasie wizytacji stwierdzono, iż na posiedzeniach Rady Wydziału była omawiana problematyka związana z elementami systemu jakości kształcenia.

Co semestralne raporty z działalności Uczelnianego Zespołu ds. Jakości kształcenia na rzecz poprawy jakości kształcenia. Raporty te obejmują: ocenę zgodności założonych

kierunkowych efektów kształcenia z efektami obszarowymi; ocenę zgodności efektów kształcenia realizowanych w ramach poszczególnych przedmiotów z efektami kierunkowymi; analizę protokołów pohospitacyjnych; ocenę jakości prac dyplomowych i prawidłowości stosowania zasad ich oceniania; przegląd bazy dydaktycznej. Zawierają także rekomendacje i wskazania na konkretne działania naprawcze. Raport roczny przedstawia dziekan Radzie Wydziału, po jej akceptacji przedstawia Uczelnianemu Zespołowi ds. jakości kształcenia.

Należy podkreślić, że w wizytowanej jednostce realizowany jest projekt „Systemowe podnoszenie jakości najwyższym stopniem doskonałości” (1/POKL/4.1.1/2011), którego realizacja zakończy się w 2014 roku. Projekt obejmuje cały kompleks zagadnień związanych z systemem zarządzania jakością, w tym wykaz procedur i instrukcji. Z rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni wynika, że badania w projekcie pozwolą na przedstawienie w najbliższym czasie Księgi Jakości. Oznacza to, że obecnie funkcjonujący System Zapewnienia Jakości Kształcenia ulegnie rozszerzeniu m.in. o konkretne procedury i sposoby ich realizacji.

Podsumowując można stwierdzić, że Uczelnia wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na wnioskowanym kierunku studiów. Doskonalenia wymaga szczególnie strona narzędziowa SZJK, wzbogacenie zestawu narzędzi, stworzenie procedur opisujących poszczególne etapy procesu kształcenia.

Studenci kierunku *Ekonomia* są częściowo informowani o wynikach monitorowania jakości procesu kształcenia poprzez stronę internetową Uczelni. Na bieżąco są informowani także o aktualnościach dotyczących procesu kształcenia.

8.2).

Już na obecnym etapie funkcjonowania systemu działania, które podejmuje Uczelnia w zakresie systemu zapewniania jakości SZJK umożliwiają doskonalenie procesu kształcenia. Służy temu także wspomniana wyżej szeroka współpraca z interesariuszami rynku pracy.

Jak wspomniano, że Uczelnia realizuje projekt, wraz z innymi szkołami bankowymi oraz przedstawicielami TEB Akademia, pt. System pomiaru atrybutów marki i oceny uczelni w opinii interesariuszy”. Badania te mają umożliwić monitorowanie zmian w zakresie postrzegania i oceny marki WSB w opinii szerokiego grona interesariuszy. Wyróżnikami tej marki są przede wszystkim dopasowanie kształcenia do wymagań pracodawców i rynku pracy oraz dobra organizacja studiów i obsługi administracyjnej.

Uczelnia ma już dosyć duże doświadczenie w monitorowaniu losów absolwentów. Prace w tym obszarze trwają od kilku lat, a od 2009 prowadzone są regularne badania. Uczelnia pracuje obecnie nad pozyskaniem kontaktów z absolwentami, metodami badania, nad zwiększeniem zwrotności ankiet oraz portalem dla absolwentów, z możliwością przeprowadzania badań. W tym zakresie Uczelnia ma możliwość uwzględniania wniosków absolwentów, również w zakresie programów i jakości kształcenia.

Studenci mają zapewnioną reprezentację w Radzie Wydziału, na którym prowadzony jest oceniany kierunek. Spełniony jest zatem wymóg odpowiedniej reprezentacji studentów i doktorantów w radzie podstawowej jednostki organizacyjnej wynikający z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W odniesieniu do składu senatu Uczelni, liczba studentów przekracza 20% , zatem wymóg określony w art. 61 ust. 3 jest spełniony. Proces zapewniania jakości kształcenia opiera się na wypełnianych cyklicznie ankiet oceniających wszystkie zajęcia. Uczelnia zmieniła formę przeprowadzenia ankiet z ankiet internetowych na papierowe.

Z rozmowy przeprowadzonej ze studentami wynika, że ich przedstawiciele w organach kolegialnych właściwie wypełniają swoją rolę w procesie podnoszenia jakości kształcenia.

W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku Kierunek nie był dotychczas oceniany

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji). **Przewodniczący**

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	działalność naukowa	działalność między-narodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+		+/-	+
umiejętności	+	+	+		+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+		+/-	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 - - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

Podsumowując można stwierdzić, że Uczelnia wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, uwzględniający działania na rzecz doskonalenia procesu kształcenia na wnioskowanym kierunku studiów. Dalszego rozwoju wymaga szczególnie strona narzędziowa SZJK: wzbogacenie zestawu narzędzi i stworzenie procedur weryfikujących poszczególne etapy procesu kształcenia.

8.2)

W procesie zapewnienia jakości kształcenia uczestniczą studenci, kadra akademicka oraz przedstawiciele otoczenia biznesowego regionu opolskiego.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			

4. zasoby kadrowe		X			
5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych		-			
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Kierunek *ekonomia* prowadzony na Wydziale Ekonomicznym w Opolu Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu ma możliwości rozwoju z uwagi na jego biznesowy charakter i orientację na potrzeby rynku pracy. W dyskusjach nad dalszym rozwojem kierunku Uczelnia powinna wziąć pod uwagę wyraźne określenie modułu kształcenia praktycznego. Rozwój kierunku znajduje silne wsparcie ze strony interesariuszy zewnętrznych, z którymi Uczelnia na szeroki i efektywny zakres współpracy. Biorąc pod uwagę fakt, że Uczelnia realizuje specjalny projekt (1/POKL/4.1.1/2011) poświęcony systemowemu podejściu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, obecnie funkcjonujący system będzie nadal rozwijany w kierunku wzbogacenia go o odpowiednie narzędzia i procedury.

Wśród zaleceń, których realizacja ma znaczenie dla dalszego rozwoju kierunku jest szersze korzystanie przez studentów z wyjazdów i innych zagranicznych aktywności jakie stwarza stosunkowo bogata oferta Wydziału Ekonomicznego w Opolu.